

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 15.

A választásokig terjedő időszakból a mai napra torlódott a legtöbb beszámoló, programbeszéd és népgyűlés. (Ez az utóbbi a néppárt és a szocialisták kedvtelése maradt e napon. A beszámolók közül általánosabb érdeklődésre tarthat számot a Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszteré, a báró Podmaniczky Frigyesé, a gróf Tisza Istváné, a Vörös László volt államtitkáré és a Lánzy Leóé. De érdekes volt a mai nap egyébként is. A pártok az egész országot szerveztek és a mozgalom most már teljes erővel megindult. A mozgalmakból pedig az a biztató momentum domborodik ki, hogy a szabadelvűpárt mindenfelé jól szervezve, a siker alapos kilátásai-val és a legnagyobb lelkesedéssel megy az országos mérkőzésnek elébe. A választások tiszták lesznek s eredményük tisztán fogja megmutatni, hogy ebben az országban a szabadelvűség presszió és erőszak nélkül is diadalmasan állja meg a versenyt.

A mozgalmakról érkező híreket a következőkben röjjük egymás mellé.

A fővárosba.

(Podmaniczky beszámolója.)

A belvárosi szabadelvű polgárai nagy számmal gyűltek ma össze a Hungária-szálló udvarának fedett télikert helyiségeiben, hogy meghallgassák báró Podmaniczky Frigyesnek beszámoló- és programbeszédét.

Láng Lajos elnök köszönetet mond a megjeleneknek és javaslatára Emich Gusztáv elnöksége alatt dr. Papp József, dr. Görgei István, Dárday György ezredes, Tisza László, Zitterbarth Károly, dr. Fried Adolf, Herzfelder Zsigmond és Heinrich A. ajos urakból álló küldöttség kérte el báró Podmaniczky Frigyes jelöltet a megjelenésre és programbeszédének megtartására

Zajos éljenzés fogadta a terembe lépő báró

Podmaniczkyt, akit Láng Lajos elnök meleg szavakkal kért fel, hogy tartsa meg programbeszédét.

Báró Podmaniczky Frigyes a hallgatóság feszült figyelmé középette szólalt meg.

Mindenekelőtt — ugymond — kedves kötelességet kell teljesítenem, midőn az előttem szólott tisztelt elvtársamnak és önöknek mindnyájuknak szívjből fakadó köszönetet mondok azért, hogy lehetővé tették nekem azt hogy a mai napon *hatyudalomat elmondhassam*. (Élénk ellentmondások, felkiáltások: Nem áll! Soha!)

Néhány hónap előtt telt el azon 40 év, amely idő alatt egyhuzamban képviselő voltam (Leikes éljenzés és taps.) Mikor a képviselői pályára léptem, már agg harcosa voltam a szabadelvű eszméknek (Meg-megújuló éljenzés és taps.) Egész természetem, hogy más irányelvem, más irányzóm soha sem volt, mint a tiszta szabadelvűség (Élénk éljenzés) mert azt tapasztaltam, és történetünkben is azt olvastam ki, hogy Magyarország csak úgy boldogulhat, ha az igazi szabadelvűség utján halad. (Ugy van! Ugy van!)

Szólt ezután a harcokról és viszálykodásokról, amelyek a leolyt ciklus 5 éve alatt a Házban lefolytak. végveszélybe sodorva a parlamentarizmust. De e végveszélyben akadt egy férfi, aki népszerűségének, függetlenségének és nyugalmának feláldozásával, emberi erőt meghaladó munkával pár hónap alatt keresztülvitte, hogy a harcok helyébe a békés tevékenység lépett. Csak azok, akik az események leolyását ott a Házban figyelemmel kísérték, tudják megítélni, minő munkába került az, hogy a különféle elemeket egyezsége birva, a törvényhozás tanácskozásai ismét a rendes mederbe tereltesse. (Zajos tetszés. Felkiáltások: Éljen Széll Kálmán!)

Kitejtven a kuriai bírákodásról és az összeférhetelenségről hozott törvényt használt, áttér a jövő feladatának vizualására. Ama reményének ad kifejezést, hogy a kezdődő választások alkalmával is a szabadelvűpárt oly tekintélyes állást fog kivívni, mely képesíteni fogja őt arra, hogy a haza érdekében üdvös tevékenységet fejlesszen ki. *Ohajtja, hogy minden képviselőjelölt, aki szabadelvű programmal lépett fel és lett megválasztva, szent kötelességének tartja majd, hogy a szabadelvűpárt kebelében minden önzés, minden mellékpöndolat és fondorkodás nélkül ösztön és igazán magának valija azon programot, amelyet a kormányelnök olyan gyakran kifejtett és amely a szabadelvűség minden követelményének teljesen megfelel.* Mert csak így képesíti a képviselőházat arra, hogy a haza javára üdvös törvényeket alkotasson. (Élénk helyes és tetszés.)

A jövő országgyűlés egyik legfontosabb felada-

tának tartja azt, hogy különösen a közgazdasági kérdésekre nézve köztünk és Ausztria között egy olyan modus vivendi álljon helyre, mely mindkét állam érdekének megjel. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés) Sok és különféle eszme merült fel e tekintetben. Szólok a maga részéről teljesen osztja a miniszterelnök azon programját, melyet ő a közös és külön vámtérületről hirdet.

A jövőendő országgyűlés egyik kiváló fontos feladatának tartja a közigazgatás államosítását. Mint tapasztalt ember állíthatja, hogy egy jó pontos, gyors, igazságos közigazgatást teremteni választott tisztviselőkkel nem lehet (Igaz, ugy van!) A közigazgatás javítása tekintetében már most is történtek intézkedések és törvényjavaslatok is készen állanak. Nem hiszi, hogy ezt egyszerre lehessen életbe léptetni, de meg van győződve arról, hogy a törvényjavaslatok fokozott életbeléptetésére az országnak rendkívül szüksége van; szüksége van erre a kereskedésnek iparnak, mezőgazdaságnak, szóval a haza minden állásu és jogi/alkozásu polgárának.

Még egy igen nevezetes törvény fogja foglalkoztatni a jövőendő országgyűlést és ez az adó-reform. Nagyonfontosságú, de igen kényes kérdés s itt különösen székesfehérvárosunk is nagyon várakozva van, mert az ide való háztulajdonosok várua-várják az adóreformot, mely a házbéradót igazságosabban rendezze.

A hatóságok közti viszonyok rendezése is egyik fontos feladatát fogja képezni a jövőendő országgyűlésnek. Még egy önként közlemből érintő ügyre, t. i. a belváros rendezésére, szabályozására azt kívánom megjegyezni, hogy a nagy munka mindnyájunk megelégedésére a lehető legrövidebb idő alatt be lesz fejezve (Leikes éljenzés.) Mindenesetre a munkát be ejezéséig legyenek kegyesek türellemmel lenni. Beszédét a király, a haza, a szabadelvű párt és a miniszterelnök éltetésével fejezte be.

A lelkesedéssel fogadott programbeszéd után Láng Lajos a választók ragaszkodását és szeretetét fejezte ki báró Podmaniczky Frigyes képviselőjelölt iránt és javaslatára üdvözölő táviratot intéztek Széll Kálmán miniszterelnökhez.

Az V. kerületi szabadelvű Sándor Pál-párt végrehajtó bizottsága vasárnap délután tartott üléséből a következők leveteltéte báró Podmaniczky Frigyeshez, mint az országos szabadelvűpárt végrehajtó bizottsága elnökéhez:

Kegyelmes Urunk!

A legnagyobb tisztelettel olvastuk az országos szabadelvűpárt végrehajtó bizottságának abbeli határozatát, hogy a budapesti V. kerületben megindult vá-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(25)

Most különben szerelmes egy nemes kisasszonykába, akit el is vesz nemsokára. Csak azt szőgyeli, hogy ő maga paraszt születésű. Kért is már, hogy fogadjam őt örökbe, így nemes emberré lenne ő is.

— Nem kérdezted tőle annak a nemes kisasszonynak a nevét?

— Nem. Hanem majd ha az asszonya lesz: megismerkedem vele és szarvakat rakok a férje homlokára.

Skrzetuski szeretne volna areulverni Saglobát, aki szapora szájjal ontotta a szót.

— Mert csábítani a mesterségem! Fiatalkoromban, amikor még helyre legény voltam, szép dolgokat műveltem. Látod ezt a lyukat a homlokomon? Asszonyok miatt kaptam Galatiban, amikor a pasa eunuchjai kivertek a seraiból.

— Hát nem a zsványok golyója ütötte a sebedet? A minap azt beszéltél!

Sagloba ötfőt-hatolt, de a Saewilichovski belepte más irányt adott a társalgásnak.

— Kapitány uram, a csónakok készen állanak. Derék, kipróbált evezősöket ültettem beléjük, akár rögtön indulhatnak.

Skrzetuski kiment az udvarra s parancsot adott embereinek, hogy üljenek lóra s vonuljanak a folyóhoz. Ezalatt odabent Saewilichovski korholni kezdte Saglobát.

— Nem szégyenled magadat a kozákokkal

pajtáskodni? Furesákat beszélnek rólad! Azt mondják, hogy azért cimborálsz velök, hogy majd a hare idején ne bántsanak.

— Hadd mondják! Amilyen szerencsém van nékem, a törökök után majd még a kozákok is vértanúvá avatnak. Ami pedig az én szégyenkezésemet illeti, hát amiatt sohse fájjon a fejed!

Skrzetuski visszajött, s utolsó köcintott egymással a három lovag.

— Köszönts a nevemben Grodsiekit, mondotta Saewilichovski. Az aztán az igazi katona. Távol a békés világtól, vademberek között egymagában él és olyan fegyelmet tart a katonái között, hogy például vehetjük valamennyien. Szép vidéket látsz majd arrafelől, jól ösmerem, fiatal koromban sokszor látogattam el oda. Ma már mindennek vége. En' istenem, voltak akkor is zavarok, mégis jobb idöket éltünk, mint ma. Emlékezem a chozimai napra! Huszonhét évvel ezelőtt volt — akáresam ma történt volna. A Lubormiski huszárijai megrohanták a janicsárokat, s a sáncekon álló fiatal gyerköcök a levegőbe hajtították a sikkájukat és úgy kiáltották: a lenyelekkel élünk-halunk! Ma már a keresztény ember csak éppen hogy tört ember ott a rónaságon. A tatársordák az urak. Megnőtt nagyon a tarajuk és tulajdon testvérünk, az a gaz Chmielnickij áll az élökre, hogy a keresztények ellen vezesse őket, ölni, pusztítani.

Az öreg katona kezébe hajtotta ősz fejét s szomorú gondolatokba mélyedt. Csönd lett a szobában, csak kívülről hallatszott a távozó katonák lovainak szabályos dobogása. Végre is Sagloba szólalt meg.

— Ej! Öblítsük le a bubánatot egy pohár borral!

Az ősz vitéz azonban folytatta.

— Adjon az isten nékem mielőbb csöndes,

békés elmulást, hogy ne láthassam meg már a testvérháború borzalmasságait. A vér lemossa a bűnt, az átkot, de nem a testvérek vére. Kik laknak a rónaságon? Ukrania fiai. És kik szolgálnak a király seregében, a herceg csapataiban, az urak zsoldjában? Ukrania fiai. En magam is Ukrania fia vagyok! Szerencsétlen, szánandó Ukrania! Láncot vernek fiad nyakára a Krim pogányai és galyák evezőt nyomják a kezökbe.

— Ne panaszoldj vitéz, könny jön a szemem! Hátha ránk is sűt még a nap?

A nap bizony lemenőben volt odakűnt. Utolsó sugari villogó veres fényt vetettek a Saewilichovski fehér hajjára. A tornyokban estimára kongtattak. A vitézek elhagyták a szobát. Skrzetuski és Saewilichovski a templomba siettek. Sagloba a koresmába. Egy óra múlva a folyó partján találkoztak. A katonák a csónakokba szálltak, a podgyászt is berakták. Hideg szél borzolta a vizet, sötéten, felhőkkel fenyegetve közeledett az éjszaka. A parton lobogó fáklyák fényében pirosan folyt a víz, futott, sietett távoli tájak felé.

— Szerencsés utat! Jól vigyázz magadra!

— Résen leszek! Ha az isten megsegít, nem is olyan sokára, viszontlátjuk egymást;

— De akkor sem Csehrinben, hanem Lubnieben, a herceg táborában.

— Hát igazán a herceg zászlója alá állasz?

— Nem tehetek másként. Ha már háboru lesz: a legjobb helyen forghatassam a kardomat. Sagloba is bucsuzott.

— Eg veled, mondotta. Ha Stambulig ragadna el a víz, köszönts nevemben a szultánt, azt a vén zsványt. Hej fiam, de jó bort adtál innom!

— Isten veletek!

(Folytatása következik.)

lasztási mozgalomban a t. bizottság dr. Mezei Mór ur győzelmet óhajta és annak érdekében állást foglal.

Amikor mi Sándor Pál jelölését a t. végrehajtó-bizottságnak bejelentettük, csupán kötelesség szerű formának véltünk eleget tenni és távolról sem gondoltunk arra, hogy ennek kapcsán az országos szabadelvű párt részéről bármennyi támogatásban részesüljünk.

Tudva azt, hogy Széll Kálmán kormánya alatt, a tiszta választások érdekében az alkotmányos küzdelem csakis a kerület választópolgárainak óhaja és állásfoglalása döntheti el és tudva azt, hogy feltétlenül ebben a hitben él excellenciád is bizonyára megiepte nagyméltóságodat hogy a t. országos végrehajtó bizottság határozata az utcasarkokon plakátolva korfesszolgálatokat tel esít és a polgárok független választójogát a szabadelvű pártok tekintélyével és féltelmégyarozott intencióival iparkodik elintézni és hozni, ami 1867 óta soha és sehol meg nem esett és amely plakátolrás tényében a kerület polgárai méltán a Széll Kálmán politikai elvei: a választások szabadsága és tisztasága ellen való merényletnek látnak.

Bármiként történt azonban, hogy Excellenciád levele az utcára került minden körülmények közt kötelességünknek tartjuk Excellenciádunk kijelenteni, hogy a t. országos végrehajtó-bizottság határozata utána is úgy mi mint párhiveink a szabadelvű párti politika törhetlen fenntartása mellett változatlan lelkesedéssel ragaszkodunk Sándor Pál jelöléséhez és az országos végrehajtó-bizottság levelét annál nagyobb tisztelettel és nyugalommal vehetjük tudomásul mivel ennek kortesedőkre való felhasználása pártunk arányain és jelöltünk győzelmének biztonságát semmit sem változtat.

Egyebekben köszönetünk fejezzük ki Excellenciádunk azért, hogy jelöltünk személyes rátermettségét, — amelyről a kerület többsége oly erősen meg van győződve — melegen elismerni méltóztatott.

Fogadják Excellenciád mély tiszteletünk és nagyra-becsülésünk kifejezését.

Budapest, 1901. szeptember 15.

A Sándor Pál-párt végrehajtó-bizottsága.

Midőn teljes lojalitással imbol szörül-szóra leközljük a Sándor Pál-párt végrehajtó bizottságának levelét, jogot váltottunk hogy rá megtegyük a magunk tárgyilagossá részvételeit. Az a körülmény, hogy az országos szabadelvű párt végrehajtó bizottsága Mezei Mór jelölésére mellett állást foglalt lehet kellemelem a Sándor Pál-párt nézve, de semmi esetre se jogosítja fel arra, hogy az országos szabadelvű párt végrehajtó bizottságának állásfoglalását merényletnek nyilvánítsa Széll Kálmán politikai elvei: a választások tisztasága és szabadsága ellen. A választások tisztasága és szabadsága kizárja az erőszakot és a korrupciót, de nem fosztja meg az országos szabadelvű párt végrehajtó bizottságát és vezérletét attól a jogától, sőt kötelességétől, hogy azokban a kerületekben ahol két-három szabadelvű jelölt áll egyúttal szemben és ahol a belső pártvizsály esetleg a szabadelvűség ellenségeinek ügyét mozgathatja elő. — a maga részéről az érdemesebb és köpessébb jelöltet ajánlja. Szívesen föliszszük a Sándor Pál-párti, hogy a végrehajtó bizottság döntése ellen akkor is tiltakoznék, ha az ő javára szólna, de figyelmeztetjük, hogy az ilyen állásfoglalás nem merénylet a közszabadság ellen, sőt Angliában is, a tiszta és a szabad választások klasszikus hazájában divatos. Mert a végrehajtó bizottság és a pártvezérlet, mint a pártlegyelem kezelője jár el, amelynek minden szabadelvű kell, hogy magát alávesse még akkor is, ha az elv egyetemes érdekében személyesen a rövidet be-huzza.

Az J-ső kerületi Bernáth István párt ma délután 4 órakor a budai tornaegylet helyiségében választói gyűlést tartott. Az érkezőkelt. melyben dr. Hegedűs János elnököt Bernáth István kiáltoja ki képviselő-jelöltnek. Rövid idő múlva megérkezett Bernáth s elmondta programbeszédét, melyet a nagyobbabb tisztviselőkből álló választóközösség tetszéssel fogadott. A gyűlés üdvözlő táviratot küldött Széll Kálmán miniszterelnökhez és báró Podmaniczky Frigyes pártelnökhez.

A belvárosi függetlenségi választók tegnapi érkeztelükön elhatározták hogy Madarász Józsefnek, a képviselőház legrégebb tagjának ajánlják föl a jelöltséget.

A terézvárosi szabadelvű Radocza-párt végrehajtó bizottsága szeptember hó 17-én, kedden este 6 órakor a Terézvárosi Kaszinó (VI. Andrassy-ut 39. szám) dísztermében ülést tart.

Iparosok jelölő ülése. Több VIII. kerületi iparos-polgár érkeztelét hívott össze vasárnap délelőttre a Tavaszmező-utóban levő vendéglő helyiségébe, hogy képviselőjelölti olyan férfit kérjenek fel, aki szívén viseli az iparos-érdekeket.

Nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy a jelöltség elfogadására Csepreghy János budapesti nagyiparosot kéri föl, aki mint fővárosi bizottsági tag is megmutatta, hogy helyes érzelme van az iránt, miképp lehet és kell az ország nyomott ipari viszonyain lendíteni. Csepreghy Jánost küldöttség hívta meg s ő kijelentette, hogy a jelöltséget elfogadja és a programbeszédét legközelebb megtartja. Kijelentette már most is, hogy érgő vágya az, hogy Magyarország kereskedelmét és iparát ki lehet emelni abból a nyomott, meg-alázott helyzetből, amelyben most van, csak akarani kell. De ha ez az akaratos az iparosokban és kereskedőkben nincs meg, akkor ugyan mások nem loznak harcra menni az ő érdekében. A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után elhatározták, hogy az alakuló

gyűlést csütörtökön tartják meg a József- és Vig-utcák sarkán levő vendéglő helyiségében.

A józsefvárosi szabadelvű Berzeviczy-párt végrehajtó bizottsága ma, vasárnap igen látogatott ülést tartott. Az ülésen a vezetőség bejelentette, hogy a józsefvárosi szabadelvű Berzeviczy-pártnál oly nagy számban iraklőztak be a kerületi választók, hogy ezzel szemben bármennyi párti jelölt csak csutos kudarcot vallhat.

Ezután botfai Hűvös József királyi tanácsosa a következő előterjesztést tette: Az önálló várméretet kérvését illetőleg Berzeviczy Albert volt az, aki a parlamentben nemrég mondott beszédében egyenesen ráutalt arra, hogy ha más rendszabályokkal célt érni nem lehet, a főváros kereskedő- és iparos-polgársága ellen-állhatatlan erővel és teljes joggal fog a külön várméretért küzdeni. Tehát Berzeviczy sem zárkózik el a külön várméretet követelményei elül és iyen értelemben fog alkalmazni programbeszédében nyilatkozni, amelyet különben e hónap 29-én, vasárnap tart meg a nyolcadik kerületi nemzeti tornacsarnokban. Erről a választókat a vezetőség külön meghívókkal is figyelmeztetni fogja. A választók nagy lelkesedéssel fogadták ezt a kijelentést.

A fővárosi IX-X. kerület függetlenségi polgársága ma talragaszkon hirdeti jelöltjét, dr. Tompa Antal volt országgyűlési képviselőt, aki a Kossuth-párt híve.

A vidéken.

(Hegedűs Sándor beszámolója.)

Kolozsvári tudósítónk táviratozza: Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter ma délután 3 óra 50 perccor újból képviselővé jelöltetése alkalmából Schandl Mihály kolozsvári üzletvezető kiséretében ide érkezett. A miniszter fogadtatása rendkívül impozáns volt. A pályaudvaron válogatot közönség jelent meg, amelynek sorában ott láttuk: Beldy Ákos főispánt, Dósa Endre a ispánt, Eszterházy Kálmán, báró Felitzsch és Sándor József volt országgyűlési képviselőket stb. A minisztert Dorgó Albert pártelnök lelkes szavakban üdvözölte az első kerület szabadelvű pártja nevében. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter hálás köszönetet mondott a meleg fogadtatásért. Az utéan hasonló meleg fogadtatás várta a minisztert. Nagy tömeg gyűlt össze, amely zajos ovációban részesítette Hegedűs Sándort, a város első kerületének képviselőjelöltjét.

Este 8 órára a kolozsvári szabadelvű párt fényes lakomát rendezett Hegedűs Sándor a párt képviselő-jelöltjének tiszteletére, amelynek jelentőségét emelte az a körülmény, hogy a párt tekintetelt Hegedűs Sándor közismeretű működésére, őt a beszámoló-beszéd tartása alól felmentette és így a miniszternek csak a ma esti lakomán volt a kálma arra, hogy választói előtt nyilatkozzék. A banketten az első felkőszöntőt Dorgó Albert királyi közjegyző mondotta, tetszéssel kísért szavakban méltatva Hegedűs Sándor érdemeit.

Hegedűs Sándor megköszönte a bizalmat és engedelmelt kért, hogy a helyzetről nyilatkozhassék. Mindenekelőtt a kormányról emlékezett meg s azt mondta: Azt hiszem, nem fogják félreérteni állításom: ma mondom, hogy a parlamenti vezetés Széll Kálmánban oly kezebe került (Élénk éljenzés.), amely a szó nemes és fennkőit értelmében vezet; és nem a szenvedélyek hatalmával gyakorol presziózt, hanem az objektív tárgyalással, tranzakciók lehető elfogadásával és az ellenfeleknek teljes megbecsülésével dolgozik (Hosszantartó éljenzés) és én ebben a dologban, mint mindenben mesteremet követni iparkodtam. (Élénk éljenzés.) Nem tagadom, próbára voltam téve, de meg voltam győződve arról és Széll Kálmán példája bizonyította nekem, hogy a legjobb mód minden kérdésre alaposan tárgyilagosan válaszolni és a szenvedélyekkel szemben is argumentumokkal dolgozni (Élénk tetszés), mert ezekkel szemben a szenvedély nem feltűzel és nem feyverbe nyul, hanem visszavonul és leteszit legyverét, mert ha ezt nem teszi, neveltségessé válik. És ez, azt hiszem, a legérzségesebb parlamentarizmus a világon és azt hiszem, hogy ezáltal csak emelkedik a parlament színvonala, a mely téltet kincsünk mindnyájunknak és palladiuma legszentebb jogainknak és érdekeinknek — és hogy azok a hullámok, melyeket a szenvedélyek szoktak közebe sodorni, a legkönnyebben így simíthatók el és a sikeres munka, amelyre oly égető szüksége van ennek a nemzetnek, ezen az uton a legkönnyebben biztosítható.

Elismert szavakban emlékezett meg a miniszterelnök kormányzati elveiről, majd a szabadelvű pártnak a közelmúltban történt megerősödéséről ezt mondta: Nem tagadom, mert őszinte vagyok, hogy mikor két párt egyesül, akkor a régi és új elemek között bizalmatlanság, féltékenység, vagy csak talán ismeretlenség egy bizonyos nyugtalanságot, talán visszasszágó-

kat idéz elő. Eszre lehet talán venni — sok ideig tapasztalható volt, — talán még most is, hogy az egyesült szabadelvű pártot ez idő szerint alkotó két pártnak elemei még nem teljesen olvadtak össze nézeteikben, személyes viszonyaikban; multjuknál és törekvéseiknél fogva olyan könnyen nem is olvadtak össze, de ha az események árja oly erős volt, hogy az évtizedeken keresztül folyó küzdelemnek összes gyűlöletén, összes haragján túl törte magát, azt hiszem, hogy most azok a hullámok épp úgy, mint két folyónak, mikor összeolvadnak, sokáig még mértőledekig lehet látni az illető folyók különböző színét — végre mégis el fognak simulni és egyöntetű, hatalmas hűmpölygő jolyamként fognak haladni előjük felé. (Élénk tetszés és éljenzés.) Erre nézeten színt törekednünk kell és ennek következtében nem szabad ezt a processzust sem féltékenységgel, sem gyűlölkődéssel, sem gyanúsítással, sem pedig oly kérdésekre belekeverésével megzavarni, amelyeknek megoldására még az illetők sem tartják az időt elérkezettnek. (Tetszés.) És hogy e tekintetben egészen konkrét beszéljek, a magam szakmájából szeretnék azoknak, akik aggódnak, akik nyugtalanoknak, biztosítékokat kézel fogható biztosítékokat nyújtani, hogy semmi ok sincs Magyarországon arra hogy a nemzetgazdaság három hatalmas tényezője között féltékenység vagy küzdelem fejlődjék ki, hogy a harmóniát ezek között lehetséges biztosítani, ezt adatokkal bizonyítja. Attérve a kereskedelem és ipar ügyére ezt mondta: Iparkodtam a kisiparnál és nagyiparnál egyaránt a szakoktatás fejlesztését előmozdítani és modern eszközöket juttatni az iparosok kezébe és ezt mind nagyobb és nagyobb mértékben tettem és tenni fogom, amint a rendelkezéseimre álló eszközök engedik, mert meg vagyok győződve arról, hogy bármely vámvizonyok között és bármely várméretben, tapasztalásból tudom, képzett iparos, képzett kereskedő, ha kellő szoliditással, szorgalommal, hittel és eszközökkel rendelkezik, a versenyt képes kiállani és képes haladni. (Élénk éljenzés.) És azért talán nem fogják dicsekvésnek venni, ha ezen rossz idő dacára, amely az én igénytelen működéseimre esik, amiódn financialiter közgazdaságilag, azt lehet mondani, nemcsak mi, hanem nagyobb nemzetek is napról-napra küzdenek, ha képesek voltak az alatt a rövid két és fél év alatt csak az államvasutak fejlesztésére 100 millió koronát felhasználni, ha képesek voltak 67 kisipari szövetkezetet létesíteni, ha képesek voltak csekély hozzájárulással 73 új gyárat biztosítani amelyben 17,450 munkásnak lesz kenyere (Élénk éljenzés.) és idáig ezen a címen 25 millió koronányi tőkét behozni az országba, azt hiszem, azon az uton vagyok, amelylyel, hogyha következetesebben és nagyobb mértékben fogják még folytatni. Magyarország iparát és ezzel kapcsolatosan kereskedelmét is a haladás útjára vezetjük és a lét küzdelmére képessé tesszük. (Élénk éljenzés.)

A munkás és kivándorlási kérdés fejtegetése után a miniszter az állami és államvasuti tisztviselői karról így nyilatkozott: Hálával vagyok eltelve ama tisztviselői kar iránt, amelyet megismerni a legutóbbi időben bőséges alkalmam volt. Én mondhatom, t. uraim, hogy az az önfelelődozőn munkálkodó, a nékülözésekkől, gyakran léreismeréssel meg lehet, olykor igazságtalansággal küzködő tisztviselői kar amelyet én közvetlen munkásságában szemlélttem és becsülni tanultam, oly hatalmas tényezője Magyarország fejlődésének, amelyről — azt hiszem — kevés foglalkunk az azoknak, akik közvetlenül nem szemléltük azt: mert igazán nagy ellenállási képességgel, önfelelődoző tevékenységgel és nagy szakértelemmel kell egy magyar tisztviselőnek bírnia. És miután — hála Istennek — állami életünk mindinkább a szakokban fejlődik, miután szakembereink napról-napra szaporodnak, gyönyörűség velük dolgozni, büszkeség, ha látja az ember, hogy eszméit elöragadják és eszméit miképp viszik keresztül az életben. Eppen azért én részemről a tisztviselői kar erkölcsi és anyagi helyzetének javítását mindig szem előtt tartottam (Élénk tetszés) és mindig szükségnek tartottam, de tisztelet uraim, egy szemrehányást mégis el kell háritanom erről, sőt talán az előző körülményekről is. Ez nem általános, de miután a lapokban és beszédekben hangok emelkedtek, mintha a kormányok, nem beszélnek csak a Széll-kormányról — érzéketlenek lennének a tisztviselői kar érdekei iránt, három adatot kötelességgem felemlíteni, anélkül, hogy el levonna a jelenlegi helyzet nehézségeiből és a feladat megoldásának szükségéből. Ez a három pont a következők: az 1893. IV. t.-c. értelmében a tisztviselői kar anyagi helyzetének javítására 10 milliónál több fordított; a az államvasutaknál ugyanazon idő alatt az előléptetési viszonyok javítására 5 1/2 milliónál több fordított; a a postánál szintén az előléptetési viszonyok javítására 1 1/2 milliónál több fordított. Ezek nem olyan megvetendő adatok melyekről azt lehessen mondani, hogy eddig a kormányok részéről a tisztviselői anyagi helyzetének javítására semmi sem történt, vagy hogy azt lehessen mondani, hogy a kormá-

nyok érzéketlenek a tisztviselők anyagi érdekei iránt, de miután a feladat a maga teljességében, talán igen sok zajjal vetetett fel, ki kell jelentenem, hogy e tekintetben a kormány ismeri kötelességét, de minthogy egyöntetű eljárásra van e tekintetben szükség, azt hiszem, egyes miniszter addig, amíg az egész hormány eljárásával és feladatával megállapodásra nem jut, nem nyilatkozhatik; de arról biztosíthatok mindenkit, hogy a Széll kormány még soha ígéretet nem tett, melyet be nem váltott, soha semmit kezébe nem ejtett, amit a kezébe vett, és hogy a Széll kormány a görög kalendáriummal nem dolgozik. (Éljenzés és derültség.) Lenne alkalmam, talán illenék is érdekesítő ideákkal foglalkozni; de ebben a tekintetben engedjék meg nekem, hogy akár a vámuügyeket, akár a szövetségi kérdést akár a nagy víziutak kérdését vagy akár a munkásbiztosítást vegyük, ezekről a kérdésekről nem nyilatkozom az idő rövidségénél fogva, de nem nyilatkozom egész őszintén mondom, azért sem, mert azon kérdések már részben az előkészítés, részben a megoldás stádiumában vannak.

Hálás szavakban köszönte ezután a miniszter választói bizalmát és Kolozsvár étetésével fejezte be gyönyörű beszédét, amely után perekekig tapsolt és éljenzt a közönség.

A lakomán még számos felkészöntő hangzott el, beszétek többek között: Dobó Antal, Feilitsch Artur, Vucetits János, gróf Bethlen Bálint Szacsina Géza, Kiss Mór, Ferenc József stb. Széll Kálmánra, Hegedűs Sándorra, Feilitsch Arturra és másokra mondtak még felkészöntőket.

(Tisza István beszámolója.)

Az ugrai kerület ma délelőtt tartotta meg jelölt értekezését. Ujra gróf Tisza Istvánt jelelte, aki ezután megtartotta beszámoló és programbeszédét.

A beszéd bevezető részében történelmi visszapillantást vet állambiztartásunk fejlődésére kifejté az egyensúlyi tartásának szükséges feltételeit, majd széles meredben tárgyalja a közigazgatás rendezésének kérdését. E kérdés kapcsán szóba hozza, hogy az államnak kötelessége a közigazgatás segítségére sietni. Itt aztán így folytatja a szónok: A közigazgatásig érve önkénytelenül tolnak elém azok a jelzések, amelyek a közigazgatási kérdések megoldását komplikálják és elhomályosítják. A merkantilizta és agrárius jelzésekhez érkeztem. Lássuk először: mi az a merkantilizmus? Bővebben meg, hogy őszinte, nyers szóval éljek, a merkantilizmus egy értelmetlenség és egy ostobaság. Mert én még nem látam senkit, aki magát merkantiliztának vallotta volna s megmagyarázta volna, mi az, mi az, mi az, mi az, melyet ezzel a jelzővel joggal illetni lehessen. Ezelőtt 200 esztendővel egy tudományos irányzatnak ez volt a neve. De az a merkantilizmus egészen mást jelentett, mint amit ma nálunk ilyen firma alatt árulni szokás. Ma ezt a szót világgá bocsátották azok, kik a másik táborban vannak kik agráriusoknak nevezik magukat s akik ebben talán elég szerencsésen választott jelzőre találtak arra, hogy befektessék azokat, akik az egyedül üdvözítő agrárius programra nem akarnak esküdni. De ismétlem, merkantilizmus nincsen, az értelmetlenség abszurdum. És én itt egyenesen arra a minden tekintetben lényes beszédre hivatkozom, mely sok tekintetben úgy hatott, mint egy jelentékeny tett s amelyet pártunk vezére az országgyűlés beírására előtt tartott. Széll Kálmán miniszterelnök ebben azt mondta: Nincsen ebben az országban — és ne hitessék el senkivel az ellenkezőt — olyan merkantilizta, akinek van esze és akinek van kvalifikációja arra, hogy ennek az országnak a sorsára a logikesebb befolyással is legyen, aki azt ne vallaná, hogy Magyarország földművelési érdekeit épp úgy kell pártolni mint ipari és kereskedelmi érdekeit! En ehhez sem hozzátenni, sem ebből levonni nem tudok. Nincs Magyarországon ép. Ilyen érzéssel bíró ember, aki ezt ne vallaná, aki ne mondaná, hogy a földművelésben van ezen ország jólétének első támasza, ennek folytán merkantilizta oly értelemben, ahogy gyanúsítóg az agráriusok ezt alkalmazzák, nincsen Magyarországon.

De nézzük már most, mit értünk agrarizmus alatt. Itt megint nagyon iudosa helyzetben vagyunk. En egész a közelmúltig azt hittem, hogy nagyon jól tudom, mi az agrarizmus, mert évek során láttuk jóléjelmű ezt a mozgalmat és láttuk bizonyos lapoknak, gazdasági egyetkek közleményeinek hasábjain lejtgetni annak elveit s akkor azt találtuk, hogy a magukat agráriusoknak nevezők felületen bizonyos követelményeket, a földművelési érdekekben részt helyeseket, részt helyteleneket. Azoknak nagy részét osztom magam is, nem egy részét azonban cél szerűttenek tartom és éppen a földművelési érdekekben károsnak tartanom. De látjuk azt is, hogy e mozgalom szoros összefüggésben, rokonsággal áll azzal a német agrarizmussal, mely nyíltan bevallott ellensége minden szabadelvűségnek, mely politikai és társadalmi téren is a reakciós dramlatokat szolgálja. S ez a mozgalom — utalok a sajtóra, például a Hazánk nevű hírlapra, mely ennek a törekvésnek egyik bevallott felhivatalos organuma — nagyon gyakran párosult egész kifakadásokkal a tőke, a kereskedelem és igen sokszor a liberalizmus ellen is.

En tehát ezt tartottam agrarizmusnak, de most beállott egy fordulat. Már a nyár folyamán észlelhetjük, hogy olyanok, akik agráriusoknak nevezik magukat, akiket annak tartott a világ, mint a szabadelvűpárt tagjai keresnek mandátumot. Ez némi nyugtalanságot keltett, de ezt teljesen eloszlatta Széll miniszterelnök és vezérünk ímént említett beszéde, mely-

ben minden kételevt kizáróan határozottan kijelentette, hogy „nem ismerhelem, nem valhatom magamnak az agrarpolitikának exkluzív tetteit és tanait s nem tartanám helyesnek azt, ha az ugnevezezt agrar-program alapján történneek kandidációk és választások”. Ez ímént oly álláspont, melyhez se hozzátenni, se elvenni nem akarok, amely a helyes közigazgatási politika minden barátját tellesen megnyugtathatja. Ez iránynak egyik legkiválóbb képviselője, gróf Károlyi Sándor kijelenti, hogy Széll Kálmán személye és politikája iránt teljes bizalommal viseltetik, programot nem ad mert az ő programja az, amely a Széll Kálmán, s mint a szabadelvűpárt tagja keres mandátumot. Kijelenti azt egy beszédben, amely sok tekintetben igazságtalanságokat tartalmaz, az álláspontot az általa követett eddigi tendenciával. Hát t. uraim, én arról az oleső dicsőszógról lemondok, hogy e beszéddel behatóbban foglalkozom és azzal polémiába bocsátkozom, és pedig egyszerűen azért mert gróf Károlyi Sándor e lépése nézetem szerint csak egy magyarázatot tőr meg, mert a másik magyarázat minden politikai morának olyan arculapása volna, a minőt addig, míg a tények arról meg nem győznek, sem róla, sem követőiről feltételezni nem akarok. A másik magyarázat, melyet kijártnak kell tartanom, az, hogy gróf Károlyi Sándor és követői be akarják magukat a képviselőházba csempészni szabadelvű jelző, szabadelvű zászló alatt hogy abban azután a maguk törekvésének iparkodjanak érvényt szerezni. Ezt kizártnak kell tartanom és így csak az az egy magyarázat marad miszerint azok az agrárius urak bizonyos közéletet mutatnak a szabadelvű irányzat felé, miszerint a maguk mezőgazdasági program-pontjuk, melyeket nézetük szerint a mezőgazdasági érdeke követel, úgy akarják elérni, hogy teljes lojaltsággal ráállanak a szabadelvű programra, az egész vonalon magukévá teszik Széll Kálmán politikáját; minden tekintetben és a pártkeretekben belül abban a mérvben, amint azt a párt programja megtűri, igyekeznek érvényt szerezni saját törekvéseiknek. Ha ez így van, akkor ez a lépés üdvös, hasznos. Azt megnébezhiteni nem akarom, ellenkezőleg nagyon szívesen építke aranyhidat arra, hogy ezen lépés megtörténjék. Mert én a magam részéről nagyon örülök annak ha a mezőgazdaság érintő komoly, nagyon nehéz és bonyolult tudományok kérdéseket sikerüljön kivetkőztetni a jelszavaknak, igaztási eszközöknek ködéből, melyek a megoldást csak nehezebbé teszik.

Nekem szolgálna legnagyobb öröömöm, ha azokkal, mint a szabadelvű politika híj, megbízható támaszaival egy táborban küzdhetnék és ha azokat a kérdéseket, amelyekben egyet nem értek, minden mellékkörülménytől, pártszenvédélytől mentve, tisztán a maguk tudományos érteke szerint, objektíve vitatnók és oldanók meg. Ezután hosszasan nyilatkozik a fellezeten határidőjeleiről, a vámkérdésekről s lelkes éljenzés közben fejezi be beszédét.

Széll Kálmán miniszterelnöknek és báró Podmaniczkynek üdvözlő táviratokat küldtek.

(Vörös László beszámolója.)

Kapostvárt Vörös László ma délután tartotta meg programbeszédét. Vöröst már Dombóvárt üdvözölte a szabadelvűpárt küldöttsége. A kapostvári pályaudvaron nagy lelkesedéssel fogadták, itt Márfy Emil pártelnök üdvözölte. Ezután hosszú kocsisortól kísérvé, hajtott be Vörös a városba, ahol délután 5 óra tag küldöttség ment érte, hogy felkérjék programbeszédre megtárlására. Ezalatt Roboz István kir. tanácsos méltatta Vörös érdemeit nagy teiszés mellett. Vörös megjelenvén választói körében, elmondotta nagy hatású beszámoló- és programbeszédét, amely így hangzott:

A képviselői megbízás, melylyel közel öt év előtt egyhangy megválasztás után megfíztek, az országgyűlés feloszlásával lejárva, megjelentem önk előtt, hogy az ímént berekesztett országgyűlési tevékenységnek több eredményeiről kötelességszerűleg beszámoljak s egyuttal — miután a jelöltséget újból felajánlani szíveskedtek, — a legközelebb megnyíló országgyűlésre váró fontosabb feladatokról is nyilatkozom.

Az 1896/1901-ki országgyűlés azon időszakára, mely a Bánffy-minisztérium visszalépésével záródik, visszapillantást vetni nem kívánok, a történelemnek lesz feladata azon időszak törvényhozási és kormányzati működését és alkotásait ezek fény- és árnyoldalainak elouglatlan megvilágítása mellett, érdem szerint méltatni, hanem mindjárt rátérek a pártközi béke helyreállítására és a Széll-minisztérium kormányra léptével kezdődő új törvényhozási és kormányzati korszak ismertetésére.

A pártközi béke megkötésével a képviselőház tanácskozási rendje és munkaképessége biztosított, az új korszak működésének sikere már azért is bizalommal és jobb kilátásokkal keesgetett mert Széll Kálmán miniszterelnök ur programja alapján a nemzet párt a szabadelvűpártba belépett s ekként az utóbbi párt a parlamenti életben számottevő több oly taggal is gyarapodott, kiknek az aktív politikában való részvételét és érvényesülését az elintézésre került valamint a jövőben még tárgyalásra váró törvényhozási és kormányzati nagy feladatok sikeres megoldása szempontjából én legalább a magam részéről határozottan üdvösnök tartom s a politikai és társadalmi élet egyensúlyának helyreállítása tekintetéből is jelentékeny vívmányának ismerem el.

Az ilyen számban és tebeiségekben jelentékenyen megerősödött szabadelvűpártunk törvényhozási munkásságát nyomon követte a siker, s hogy csak a legfontosabbakat említsen megalkottattak: a vám és kereskedelmi viszonyoknak és ezekkel összefüggő némely kérdésnek rendezéséről, az osztrák-magyar bank szabadelvűpárt meghosszabbításáról és az utó-

bival összefüggő ügyek rendezéséről, — az országgyűlési képviselőválasztások leletti bíráskodásáról, — s végre az összehajthatatlanságról szóló törvények.

Az országgyűlési képviselőválasztások leletti bíráskodásáról szóló törvény hivata van a választások tisztaságát s minden befolyásolhatástól való mentességét, vagyis a népakarat szabad megnyilvánulását és érvényesítését biztosítani. A tisztaság választások jegyében és rendszerében megszűlő képviselőház erkölcsi tekintélyét és súlyát még inkább fokozni lesz alkalmas az „összehajthatatlanságról” alkotott törvény életbe lépése s ami felett pillanatig sem kétkedem, szigorú végrehajtása.

Az ugnevezezt „közigazdasági tevékenység” tisztességéhez kétség nem férhet, közvetlen tapasztalat után szerzett meggyőződésből merem állítani, hogy a közigazdasági vállalatoknál nyilvános állásban működő s némi politikai súlyral bíró képviselők már exponált állásuknál s az ezzel egybekötött felelősségnél fogva sem érvényesítétek beírólyásukat az állam kárára s vállalkatai javára; mindamellett, miután a közigazdasági tevékenységben s egyéb közbenjárásokban nem a nyilvánosság ellenőrzése mellett, hanem titokban és sötétben bujkálók által tagadhatatlanul mégis elkövetett visszaélések következtében a gyanu általánossá lett; csak helyén való s a képviselőház meggyanúsított integritásának helyreállítása érdekében nélkülözhetetlen is volt, hogy az összehajthatatlanság gyanújának lidro-nyomása alól a képviselőház felszabadíttassék.

Meggyedem hogy az összehajthatatlanságról alkotott törvény következtében politikailag értékes egyének is kimaradnak a képviselőházból, sajnálatul fogjuk őket nélkülözni, de meg fogjuk találni az erkölcsi kárpótlást, a képviselőház tekintélyének helyreállításában.

A vám és kereskedelmi viszonyokról nyilatkozva, kijelenti a szónok, hogy egyénileg legalább a közös vánterület fenntartása érdekében további áldozatra nem határozhatná el magát s így bekövetkeztetik, hogy idő előtt bejelenthetünk azon kényszerhelyzetbe, hogy az utima ratióhoz, a külön vánterület felállításához kell nyulnunk.

Ki ne ismerné be hogy a nem eléggé szilárd pénzügyi helyzetünk és viszonyaink között fejletlen ipar és kereskedelem, ki nem elégtő gazdasági állapotok mellett a külön vánterületnek várhatóan korai berendezése nagy, csaknem elviselhetetlen áldozatokkal róna a baza minden polgárára; gyors átmenetre elég erősek nem vagyunk, ehhez idő s gondos előkészület kell; de miután a gazdasági különválasztás Ausztriára nézve még károsabb visszahatással járna; bizást számíthatunk arra, hogy egyelőre nem következik be a szétválás s hogy a szövetség véglegesítése nem várat sokáig magára.

De mindenesetre nagy feladatok előtt állunk. Sajnálatos ennél fogva, hogy éppen e válságos helyzetben mind hangsúlyban nyilatkozik meg a mezőgazdasági érdekeknek kizárólagos érvényesítése iránti törekvés azon szemrehányás kíséretében mintha a mezőgazdaság érdekei az ipar és kereskedelem érdekeinek egyoldalú sőt túlzott támogatása mellett a szabadelvűpárt uraima által elhanyagoltak volna.

E törekvéssel, mely a szabadelvűség, egyenlőség és testvériség hangzatosait jelszavaival, de hazánk közigazdasági érdekeivel sem egyeztethető össze, foglalja ki nem kívánok; a mezőgazdasági érdekek elhanyagolását illető szemrehányásra azonban cáfolatul mégis kiemelnem kell, hogy míg iparfejlesztésre, iparkodásra és iparügyiyelekre az 1868. évtől 1900. évig terjedő 33 évi időszak alatt összesen csak 23,382,567 koronát fordítottunk; addig a földművelési érdekekben az utolsó pár év alatt 1891. évtől 1900. évig egymagában a földművelésiügyi tárca keretében 134,968,105 koronát adunk ki.

S ha mindezek dacára a mezőgazdaság bajokkal és nehézségekkel küzd, s további, az eddigieknél hatályosabb támogatást szükséges, ki ne nyujtana erre segédkezt hazánkban, ahol fejletlen és kezdetleges iparunk és kereskedelmünk mellett tagadhatatlanul a föld a közigazdaságnak alapja; de a szükséges támogatás természetesen nem történhetik sem az ipar, sem a kereskedelem érdekeinek elnyomásával vagy háttérbe szorításával, hanem teljes összhangban kell működnie a gépezetnek, amely hazánk közigazdaságának nagy munkáját van hivata végezni.

A miniszterelnök ur bölcsen megjelölte a kereteket, melyekben a közigazdaság egyes ágazatainak érdekeit érvényesítésénél mozogni kell és lehet s az osztályérdekeknek kizárólagos és egyoldalú érvényesítése bizonyára kizárva leendő, mihielyt a miniszterelnök ur által megjelölt irányelvek a felmerülő kérdések és kívánalmak megoldásánál gyakorlatilag is határozott és érellyes alkalmazást nyernek, amire részemről feltétlenül számítok.

Sajnos egyébiránt, hogy nemcsak mezőgazdaságunk küzd bajokkal, hanem még nagyobb a visszaesés és hanyatlás iparunk és kereskedelemünkben. A külföld az utóbbi években felesleges s nálunk elhelyezhető tőkék felett nem rendelkezvén, ennek következtében az utolsó három év alatt csaknem teljes szünet állott be a nagyobb vállalkozásokban, építőiparunk s ezzel összeütköző gyáraink munka és megrendelés hiányában szenvedtek, kisiparisaink, munkásaink jó része foglalkozás, kereset nélkül tengeti életét.

Ezen napról-napra fokozottabb mérvben rosszabbodó állapotok, ha gyorsan és nagy arányokban nem jön a segítség, végzetes következményt vonhatnak maguk után s miután a külföldi tőkék behozatalára egyelőre kilátás nincs, a belöldi tőke pedig nem bír vállalkozási hajlammal, hanem meghuzódik a pénztárcák betéti pénztárcáiban; bármennyire óhajtanám is kizárni az állam újabb megerősítését, az adott kényszerhelyzetben még sem tartom elkerülhetőnek, hogy a közigazdasági súlyos helyzet feljavítása érdekében az állami hitelnek nagyobb mérvben való igénybevételevel közbe ne lépjen.

Az állami, valamint az államasuti tisztviselők

és egyéb alkalmazottak orrságos mozgalmával, mely a fizetések emelését, a szolgálati és előléptetési viszonyoknak, valamint a nyugdíjlatának újabb rendezését és javítását előzza, melegen rokonszenvezem és a megnyilatkozó igényeket nagyban és egészen jogosultaknak, méltányosoknak és kiegyelgőtőknek ismerem el.

Aláírom az állami tisztviselők igényeiket illetőleg bőven kifejtve és indokolva van azon emlékirat-tervezetben, melyet az állami tisztviselők kongresszusát előkészítő bizottság megszerkesztett s néhány nap előtt a vidéki kartszaknak megküldött s hiriapilag is közzétett; e tervezet részletes ismertetését tehát mellőzöm, mert feltételezem, hogy nagyérdemű tisztviselő választói e tervezetet ismerik és tanulmányozták. Eppen azért e kérdésben csak annak kijelentését sorolok, hogy az emlékirat-tervezetben előterjesztett kérelmeket minimálisnak, de az állam pénzügyi helyzetének és egyéb feladatainak figyelembevételével egyelőre maximálisoknak is tekintem, azok teljesítését minden kitelhető módon és eszközzel támogatni fogom, épp úgy, amint határozottan méltánylatomnak és elvetendőnek tartom azt a megoldást, mely szerint a tisztviselők által támasztott összes igények egyelőre vagy a lakbörék leemelése vagy a pótlékok rendszeresítése útján elégítetnének ki.

Tisztelt polgárlások és választók!

A végrehajtó hatalom részese voltam akkor, midőn első ízben képviselőjükké egyhangulag megválasztottak; változatlan, hű ragaszkodás s bizalmat tanúsítottak irántam azután is, hogy a hatalomtól megváltam s ezen érzelmeik állandóságáról adtak bizonyítást akkor, midőn a jelöltséget nekem újból felajánlották.

Az önkéreményeskedésének és bizalmának megújuló nyilvánulása közéleti pályáimnak és működéseimnek legszebb s legnagyobb jutalma fogadják ezért mélyen érzett hálámát és köszönetemet egyrészt azon biztosítással, hogy megalkuvás kizárásával mindenkor szabadulv és demokratikus szellemben működve, egész odaadással fogom Széll Kálmán miniszterelnök urat e velem megegyező kormányzati programjának megvalósításában csekély erőmmel támogatni, másrészt pedig azon kérelemmel, hogy ha tisztá meggyőződésből valóban méltónak és érdemesnek tartanak bizalmukra, adják reám szavazataikat. (Hosszszantartó taps és éljenzés.)

Az érkezeltek táviratban ídvőzölte Széll Kálmán és báró Podmaniczky Frigyes. Vörös László ezután választói a lakására kísérték. Holnap indul a kerülethez tartozó községekbe, ahol mindenütt programbeszédet mond. Kaposvárról Márffy Emil pártelnök és a város több notabilitása kíséri körútjában.

(Lánczy Leó beszámolója.)

Miskolcra telegrafálják a Budapesti Tudósítónak: Miskolc város északi képviselő választókerületében ma délután a szabadalvúpart gyűlést tartott Lichtenstein József pártelnök e. n. önkölte alatt, hogy meghallgassa Lánczy Leókat, a volt országgyűlési képviselőnek beszámolóját. A volt képviselőt, aki a ma reggeli gyorsvonattal érkezett Miskolcra, dr. Szabó Gyula kir. tanácsos, a szabadalvúpart elnökének vezetésével a községbe ment. A termet zsúfolásig megtöltött intelligens választóközönség lelkes éljenzéssel üdvözölte a beérő Lánczy Leót, aki az éljenzés csillapítása elmondotta beszámoló beszédét.

Bevezetésül konstatálja, hogy az országgyűlési tevékenységéről s a maga munkásságáról már ismételten volt alkalma nyilatkozni s jóformán csak az utolsó esztendő az, amelyről még nyilatkozhatnék. Mégis nagy általánosságban visszapiantást vet a lefolyt ciklusra, a kiegyezés rendezésére, a valuta-szabályozásra, a bank-egyezményre, az ipar-és kereskedelem, másrészt a mezőgazdaság érdekében hozott törvényekre. Szólt az egyes közgazdasági tényezők között fennálló érdekeltektől, majd így folytatta: A lefolyt országgyűlésnek még egy másik kimagasló mozzanatáról kívánok egynéhány szót szólni s ez az *összeférhetetlenség törvénye*. (Halljuk! Halljuk!) Nem habozom kijelenteni, t. Uram, hogy én ezt a törvényt, úgy, amint megalkottatták, károsnak tartom és hogy úgy szellemére, valamint egyes részleteire nézve is számos kifogásom van. Hogy ezeket elő nem adtam akkor, amidőn ez a törvény megalkottatták, ezt méltóztassanak azon sajátosság egyéni helyzetemnek tulajdonítani, amely esetleg nagyon könnyen félreértésekre adhatott volna alkalmat. Hozzáteszem, hogy nem az egyes képviselői anyagi érdekei szempontjából emelem kifogásaimat, hanem hogy én ezen törvény által a magyar kereskedelmi és iparos osztályoknak jogos érdekeit látom érintve. Nem kívánok ezek tekintetében itt bővebb fejtegetésbe bocsátkozni, hanem annak hangsúlyozására sorolok, hogy ezen összeférhetetlenség törvénye következtében, — habár ez elvileg a törvényben nincs is kimondva — mégis tekintettel azon nagy szerepkörre és azon hatalmi pozícióra amelyet Magyarország az állam és az állami üzemek az ipari és kivált a nagyipar legkülönösebb ágaiban elfoglalnak, részint mint termelők, részint mint fogyasztók, részint mint munkaadók, még pedig oly jelentékeny mértékben, mint talán sehol Európában, gyakorlatilag a helyzet úgy fog alakulni hogy az ipar és kivált a nagyipar képviselőinek, az iparosságnak és az ipart támogatók és annak létezésénél nélkülözhetetlen pénzügyi köröknek részvétele a törvényhozás munkásságában lényegesen meg lesz nehezítve. Hogy ez mennyire káros magára a törvényhozásra nézve, amely különben a nemzet egyetemet tartozik magában foglalni, hogy ez mily igazságtalan és méltánytalan a magyar ipar szempontjából, hogy ez

mily sérelmes a magyar városi polgárságra nézve, amely tulajdonilag ezen hivatási körökét tölti be, ezt itt bővebben fejtegetnem nem kell. Elég szomorú, hogy a mi körünkben, amely első sorban a munka jegyében áll, éppén a polgári munka emberei részére megnehezítik a törvényhozásban való működést és kétszeresen szomorú ez hazánkban, ahol eddig legalább a kereskedelmi és ipari érdekeknek ismétlése az egész vonalon és a polgári érdekeknek társadalmi és politikai megerősítése minden irányban a nemzeti politikának exigenciái közé tartozik. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Ezután megköszöntöte választói bizalmát, mire lelkes éljenzés hangzott föl.

Lichtenstein József elnök méltatta ezután Lánczy érdemeit, majd Szabó Gyula ismét fölajánlotta Lánczy Leókat a jelöltséget.

Lánczy Leó meglepő szavakkal mondott köszönetet a bizalom nyilvánításáért, majd így folytatta: Számos évvel ezelőtt, midőn a császár mandátumot vállaltam és akkor is, midőn a miskolci északi kerület bizalma felém fordult, hazánk közgazdasági életében határozott irányú működést folytattam. Azáltal, hogy mandátumot vállaltam, közgazdasági tevékenységem talaja nem lett szélesebb, amint hogy a gondjaimra bízott érdekek ezt nem is követelték meg, erre nem is voltak utalva. A működési kör, melyet mint közvetlen é. hivatásomat betöltöttem, körülhatároltam legjobb meggyőződésem szerint a közéleti férfúnak köteles lelkiismeretességével, óvatosságával és körültekintésével, mert politikai elvem a még jogosult érdekek mérkőzésénél is mindenha az volt, hogy egyes érdekek, bármily jelentősége legyenek is azok, soha a köznek rovására, ne érvényesülhessenek. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ezt az elvet valom magam, ezt az elvet követtem egész politikai pályafutásom alatt. (Éljenzés.) s azért azt az összeférhetetlenségi hajszát, amely a lefolyt ülészek alatt ismételtelen lemerült, ellenem irányítottak nem tekinthetem, amint nem tekintheti senki, aki közviszonyainkat és személyes helyzetemet elogulatlanul ítéli meg. (Úgy van! Élénk éljenzés.) Egmagában az a tény, amelyre rámutattam, hogy az által, hogy mandátumot vállaltam, közgazdasági tevékenységem sem intenzívításban, sem terjedelemben semmiben nem változott, minden gondolkodó elé tisztán oda állhatna azt, hogy sem a régi, sem az új összeférhetetlenség törvény az én egyéni, politikai függetlenségemet nem beolygósíthatja a múltban, amint nem hoznak azt függőség viszonyba jövőre sem. De az új törvénynek rendelkezései — nem téve különbséget az élethivatalusok szerint közgazdasági tevékenységet kifejtő képviselők között és a hivatásos politikusok között — az előbbieknél lehetetlenül szeszik, hogy hivatásuknak úgy éljenek, amint azt tenni a rájuk bízott fontos érdekekre való tekintettel köteleességük. Főleg az ipari és kereskedelmi, valamint a nagy pénzintézetek vezetésével járó tevékenység az, amely az új törvény rendelkezése értelmében lépten-nyomon majdnem áhidalatlan nehezségekbe ütközik. S ez természetes is, mert Magyarországon az, aki közgazdasági téren működik, nem kerülheti ki az országunk legnagyobb termelőjét és fogyasztóját és munkaadóját és egyedüli engedélyezőjét: az államot. Az előtti a kényszerhelyzet előtt állók tehát, hogy megválasztásom esetén az új törvény rendelkezéseibe: képest, amelyeket kijátszani, vagy megkerülni egyéni önzéretem tiltja, esetleg nem részesíthetem a rám bízott közgazdasági érdekekkel abban a gondozásban, amelyben kötelességem azokat részesíteni és politikai működésemmel áldozatul oda kell dobnom egész életem munkáját; elhagyom, vagy legalább is lényegesen szűkebbre határozzom ezt a működési teret, amelyen pedig, ha a rámbízott érdekek közgazdasági jelentőségét tekintem, a magyar nemzeti közjónak hasznos szolgálatot tehetek. (Élénk éljenzés.) Főleg arra az iparfejlesztési akcióra gondolok, amely hazánk jelenlegi közgazdasági viszonyai között lényegesen mozzanat, sőt első, legfőbb fontosságúnak minősíthető. A mai összeférhetlenség törvény keretében a leglényegesebb az, hogyha mandátumot vállaltok, ebben hatékonyan részt vehessek. Kijelenti ezután, hogy mandátumot nem vállalt. Szíves szavakkal bucsuzik híveitől és ottalmukba ajánlja továbbra is a szabadalvú zászlót, amelyet Széll Kálmán kipróbált keze tart.

Zajos tetszés között lejente be Lánczy beszédét, majd ismét föl kellett szólnia, hogy ne nehezítsék a bucsu pillanát.

Es elnök ezután a végrehajtó bizottság tagjait meghívta a jelölő-ülésre.

Szilágyi-Somlyóiról táviratozzák: Ugron Gábor ma délután ideérkezett és nagy ovációval fogadták. Ugron meghatva köszöntöte meg a fogadtatást s délután mondotta el beszámoló beszédét. Beszédében a képviselői hivatását esetele. Elve, hogy Magyarország legyen független, szabad és a maga szerellett királyával minden idegen befolyástól menten intezze a maga ügyeit. Nem volt hite a hármasszövetségnek. Nemzeti hadsereget óhaj. Az új kormányelnökről elismerőleg szólt. Az új választás, a választási törvény alkalmazása talán megtisztítja a nemzetet, megszabadítja régi bűnétől és a nemzet szabad akaratát győzelemre juttatja. Elítéli a felekezeti harcot, mindenki imádjá Istenét a maga hitvallása szerint. A katolikusoknak a protestánsok ellen indított harca és viszont: szerencsétlenek és súlyos csapás lenne az országra ahol az érdekek összetartására van szükség. Végül megköszönti a bizalmát és kijelenti, hogy több jelöltséget sehol sem vállalt. Dr. Ajtay Endre megköszöntöte a választók nevében Ugronnak, hogy leöt közjűk. A függetlenségi párt Ugront akaratára ellen újból jelölte. Hír szerint — jelenti a Magyar Távirati Iroda — Ugron engedett az osztatlan bizalomnak és újból elvállalta a jelöltséget.

Az enyingi kerületben ma kiáltották ki Kossuthpárti jelöltül Bakó József kenesi lelkész, aki a jelöltséget elodagta.

Nagykőrösről táviratozzák: Eötvös Károly, Nagy-Kőrös városának volt országgyűlési képviselője ma délelőtt több volt képviselő és fővárosi hírlapíró kíséretében Nagykőrösre érkezett és még délelőtt megtartotta beszámoló beszédét. Eötvös beszédének meghallgatására megjelent a város színe-java s a vidéki városokból is igen sokan. Délután a függetlenségi pártkörben Eötvöst újra egyhangulag jelölték kiáltották ki. Ellenjelöltje nincs. Eötvös e kerületet már husz esztendő óta képviseli a parlamentben.

Mercnyől táviratozzák: Dr. Münnich Aurél, az iglói választókerület eddigi képviselője és jelenleg egyedüli jelöltje ma tartotta programbeszédét. A nagyvendég témben Gara Károly és Ujagh lelkész fogadták a küldöttség legmihetőbb jelöltét. Erre Münnich előadta programbeszédét, melyet nagy sikert ért el. Beszéd után For Rezső köszöntöte meg a jelölt eddigi áldásos működését és biztosította a választók ragaszkodását.

A miskolci függetlenségi párt is ma tartotta jelölő gyűlést az északi kerületben Bizonny Akos ügyvédet, a déli kerületben Herman Ottót jelölték.

Németújvárról távirák: Rosenberg Gyula ma érkezett ide; már a körmendi állomáson 30 tagú küldöttség várta. Németújvártól 500 választó várta az állomáson. Rosenberg beszámolója és programbeszédét nagyszámú választó hallgatta és azt nagy lelkesedéssel fogadták. A választók uevében Szezybold János takarékpénztári igazgató mondott a kerület érdekében kifejtett buzgó munkásságáért és buzgó tevékenységéért köszönetet. Dében a választók 100 terítékű bankettet rendeztek képviselőjük tisztelőire saját költségükön. A város bejáratán pompás diadalkapu áll és az egész város lel van lobogóva. — A németújvári szabadalvúpart Széll Kálmánhoz a következő táviratot intézte:

Nagyméltóságú Széll Kálmán miniszterelnök urnak Budapestben. A németújvári szabadalvú választóközönség szeretettel képviselőjének, Rosenberget Gyulának újból történt jelölése alkalmából rajongó lelkesedéssel üdvözli nagy méltóságodat. Mi nagy méltóságodban nemcsak a csillagok képességű, magasröptű államférfi, a hazai nagy szabadalvúpartnak dicsőségtelek vezérének látjuk és szeretve tiszteljük, de büszkének vagyunk nagy méltóságodra, mint megvénk és szomszédos kerületünk azon legnagyobb fiára, aki bökes kormányzása révén nevének dicsőségtelek esen, maradandóan beírta hazánk történetébe. Nagy méltóságod multja és az igaz és nemes szabadalvúság tantorítatlan szolgálatában megedzett egyénisége a legteljesebb biztosítéka annak, hogy Nagy méltóságod erős kezében a kormány rúdja soha egy hajszálnyira sem fog eltérni azon szabadalvú iránytól, melyen egyedül várhatjuk szeretett hazánk kulturális és anyagi fejlődését, boldogságát és felvirágzását. Nagy méltóságod személyéhez és programjához rendíthetetlenül ragaszkodva, feltétlenül bizunk a kezükbe adott szabadalvú zászló győzelmében. Szezybold János pártelnök.

A szabadalvúpart Pápan Sül József közjegyző elnöklete alatt megalakult. Képviselőnek a volt képviselő, dr. Hegedüs Lorántot jelölték nagy lelkesedéssel egyhangulag. Ellenje ötte nincsen. Dr. Hegedüs Loránt beszámolója és programbeszédét i. hó 21-én tart a Széll Kálmánhoz és báró Podmaniczkyhoz üdvözölő sürgönyt küldtek.

A szászabányai szabadalvúpart ma népes értekezletet tartott, amelyen Asbóth Jánost kiáltották ki jelöltnek szabadalvú programmal. A választók a Széll-kormányt törhetetlen bizalmat szavaztak.

Ujvidékről táviratozzák: Rohonyi Gyula mai beszámolója valódi diadal volt a szabadalvúpartnak. Beszédét folytonos tetszés kísérte. Fejtette a parlamentet és az alkotmányt tenyegető megpróbáltatásokat, melyekből Széll Kálmán a pártok megegyezése után igazi szabadalvú kormányzással segítette ki. Szólt Ausztria parlamentének helyreállított üdvös működéséről. Kiemelte Magyarországnak a párisi világtárláson kivívott dicsőségét. Ezután kegyelettel adózott Szilágyi emlékének. Szólt saját parlamenti működéséről s végül különösen nyelvi és letelezetti polgárok egyetértését hangsúlyozta. A párt ezután újból Rohonyit jelölte, kinek megválasztása annál biztosabb, mert Szalay Lajos, aki szintén szabadalvú programmal volt jelölve, visszalépett. — A szocialisták ma szintén gyűlést tartottak és Tetzársz Károly budapesti munkást jelölték, aki beszédet is mondott.

A tasnádi kerületben ma bontott zászlót a szabadalvúpart. A kerület Szemere Miklósnak ajánlották el, aki azonban a jelöltséget nem fogadta el. Erre Lukács Dánielt kiáltották ki jelöltül liberális programmal. Lukács programbeszédét nagy lelkesedéssel közt nyomban meg is tartotta. A függetlenségi párti Horváth Zoltán szemben erős kiállításai vannak Lukácsnak a győzelemre.

A kun-szent-mártoni kerületben Dienes Márton lapszerkesztő a függetlenségi és 48-as párt jelöltje. Dienes ma délután érkezett a kerületbe, hol nagy lelkesedéssel fogadták. Tisztaöldváron Boczkó István pártelnök vezetésével nagy küldöttség fogadta a jelöltet s hosszú kocsiorsó kísérte a városba, hol programbeszédet tartott.

A pétervári kerületben a mai napon a szabadalvúpart népes értekezletet tartott, melyen általános lelkesedéssel gróf Keglevich Gyulát jelölték a legközelebbi választásokra. Az értekezleten megjelent az egész Mátra intelligenciája s a kerület minden községe képviselő volt. Keglevichnek eddig ellenjelöltje nincsen s megválasztását bizonyosra veszik.

Mohácsról telegrafálják lapunknak: Stajevics János tegnap falragaszk útján önmagát jelölte a mohácsi kerület országgyűlési képviselőjének. A peditáns eset derűtlenség is, megbotránkoztatást is kellett az egész városban.

Az eperjesi kerületben, hol a választók zöme ismét a szabadalvupárti Schmidt Gyulát jelölte, tegnap volt a százlébonas és a többség, amely híven kitartott képviselője mellett, a biztos győzelem reményében veszi fel a harcot Kecer Miklós lapispataki földbírtos ellen, aki a múlt választáson a nemzeti párt jelöltje volt most pedig agrárius szabadalvupárti programmal lép fel. *Bártlán* a szabadalvú Bornemissza Ádám volt képviselővel szemben *Bujanovics* Elemér lépett fel szintén szabadalvupárti programmal. *Bujanovics* tegnapelőtt tartotta beszámolóbeszédét s az előlekből ítélve kemény küzdelemre van kitalálása. A zborói, giráti és héthársi kerületben előreláthatólag szintén erős lesz a küzdelem, nevezetesen a szabadalvú- és a néppárti jelöltek között.

A hátszegi szabadalvupárt ma tartotta alakuló ülését. Elnökké *Dane* Károlyt választották meg. A megalkulás után *Naláczy* Akos *Ponory* Sándor eddigi képviselőt ajánlotta jelöltné. A párt egy része ellemezte a jelölést és az *Arany bárány*-szállóra vonult, ahol megalakították a *Surányi* József-pártot egyhangulag *Surányi* Józsefet kiáltván ki jelöltné. *Surányi* délután nagy halgatóság előtt elmondta programbeszédét, amelyben *Szell* Kálmán hívének vallotta magát. *Szell* Kálmánnak és báró *Podmaniczky* Frigyesnek üdvözlő táviratokat küldtek.

*Nagybeszterék*ről távirák: *Szabó* Ferenc apát ma délután nagy választóközönség előtt programbeszédet tartott. A szabadalvupárt hívének vallotta magát. Minden tekezetnek autonómiát kívánt. Az egyházpolitikai revíziót nem óhajtja. Beszéde nagy tetszést keltett *Szell* Kálmán miniszterelnöknek és báró *Podmaniczky*nak üdvözlőtáviratokat küldtek. A beszédért dr. *Pollák* Győző ügyvéd köszönetet mondott.

Kassán ma a szocialisták jelöltje, *Schwarz* Miksa kolozsvári ügyvédjelölt programbeszédet tartott. Sok Beöthy-párti is volt a teremben, akik a szocialista-jelölt ellen tüntettek és Beöthyt éltették.

Turóc-Szent-Mártonból jelenti egy távirat: A szabadalvú választók ma egyhangulag báró *Révay* Gyulát jelölték képviselőnek. *Szell* miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldtek.

A pozsonyi első kerületi szabadalvupárt ma újból *Molec* Dani városi főügyészt jelölte, aki megjelenvén, hivatkozott három hét előtt megtartott programbeszédére. Hangsúlyozta a magyar állam eszméjéhez és a tekezetű egyenlőséghez való ragaszkodását és a magyar nyelv fejlesztését a hazafias politika egyik főelőjálul jelezte. *Szell* Kálmán miniszterelnököt és *Podmaniczky* táviratilag üdvözlöttek.

A verbói kerületben *Szulovszky* Gusztáv szabadalvupárti jelölt mellett néppárti programmal *Chevalbo-govszky* főldbíró és tót nemzetiségi programmal *Valasek* János mávái ügyvéd léptek fel.

Zombor város szabadalvú polgárai városrészenként szervezkedvén, képviselőjelölté nagy lelkesedéssel *Székényi* József eddigi képviselőt kiáltották ki. Ellenjelöltje, *hírszerint* *Drakulics* Pál lesz szintén szabadalvú programmal.

A szombathelyi szabadalvupárt *Bárdossy* István elnöke alatt tartott gyűlést egyhangulag *Ehén* Gyula polgármestert jelölte képviselőül. Ehen a *Sabaria* dísztermében mondotta el programbeszédét.

*Eperjes*ről táviratozzák a *Budapesti* Tudósítónak: *Sárosmege* összes kerületeiben megkezdődtek a választási mozgalmak s a jelekből ítélve erős küzdelem lesz, az egy kis-szebeni kerületet kivéve, ahol *Hódossy* Imre ez ideig ellenjelölt nélkül áll.

Temes-Rékasról jelenti: *Lendl* Adolf ma délután tartotta nagy választóközönség előtt programbeszédét, melyet tetszéssel fogadtak. *Lendl* *Szell* hívének vallotta magát.

A győri kerületben *Fischer* Sándor ma tartotta programbeszédét.

Sopronból jelenti: *Kocsis* Péter radikális jelölt ma tartotta programbeszédét. Beszéde magyar részében a tisztviselő, német részében a kisiparosok, kereskedők és gazdák érdekeit hangoztatta. Visszavetést keltett a magyar halgatóság soraiban a német nyelvűek jogainak célozatos hangsúlyozása, a városban a hangulat a radikális pártba határozottan kedvezőtlen.

A jövő vasárnap tartja beszámolóját *Fabiny* Teofil. Ma tartotta *Csornán* beszámolóját *Rakorszky* István. *Kapuvárt* *Molnár* János, *Lövön* *Páder* Rezső.

Déván *Barcsay* Kálmán szabadalvupárti képviselő-jelölt nagy közönség előtt tartotta meg beszámolóját. *Barcsay* újból jelölték s ő a jelölést el is fogadta. *Szell* miniszterelnököt és *Podmaniczky* táviratilag üdvözlöttek.

A *pancsovai* szabadalvupárt a városnak tizennyolc éven át volt eddigi képviselőjét, báró *Dániel* Ernőt egyhangulag újból képviselővé jelölte. *Szell* miniszterelnököt és báró *Podmaniczky* táviratilag üdvözlöttek.

Szamosújvárról telegrafálják: A szabadalvupárti választók ma népes gyűlést tartottak, amelyen *Molnár* Antal eddigi képviselőt beszámoló beszéde után egyhangulag újból képviselővé jelölték. A választás október 2-án lesz.

A nagykanizsai választókerületnek most négy jelöltje van: *Köller* István szabadalvupárti, gróf *Zichy* Aladár néppárti, *Hajdu* Gyula Kossuth-párt és végül *Holló* Lajos Ugron-párti, aki 17-ikén érkezik a kerületbe.

A *zolyomi* szabadalvú választók egyhangulag nemeskéri *Kiss* Pál államtitkárt jelölték, aki tartalmas beszámolót mondott. Ellenjelöltje nincs.

A *hódmezővásárhelyi* szabadalvupárt egyhangulag *Lipsey* Adámot jelölte képviselőnek. *Szell* miniszterelnököt és *Podmaniczky* táviratilag üdvözlöttek.

Az 6-beszei választókerülethez tartozó *Temerin* község *Radonovics* György szabadalvú jelölt mellett foglalt egyhangulag állást.

Az *aradi* szabadalvupárt nagygyűlése egyhangulag *Salacz* Gyula polgármestert jelölte, akit küdötté-igleg hivtak meg. *Salacz* a jelöltséget elfogadta és nagy tetszés között tartotta meg programbeszédét. Híve a *Szell* kormánynak. Az agrár-merkantil törekvéseknek együtt kell haladniuk. *Szell* miniszterelnököt és *Podmaniczky* táviratilag üdvözlöttek.

Zsolnáról telegrafálják: *Smalovszky* Valér a zsolnai kerület képviselőjelöltje ma nagy tetszés mellett tartotta meg beszámolóját.

Apatinban *Fernbach* Péter, a szabadalvupárt jelöltje, ma tartotta meg programbeszédét nagy tetszés mellett *Fernbach* folytatja körúját.

Szatmáról táviratozzák: *Chorin* Ferenc volt képviselő holnap érkezik ide beszámolóbeszéde megtartására. A Kossuth-párt ma *Mocsári* Lajost jelölte.

Szászvárosról táviratozzák: Báró *Nopcsa* Elek, a szászvárosi szabadalvupárt képviselőjelöltje e hó 15-én tartotta beszámolóját Szászvároson. A beszámoló után újra jelölték.

A *kisjenői* szabadalvupárt ma egyhangulag báró *Bánhid* Antal lőküshazi birtokost kiáltotta ki jelöltnek, aki a jelölést elfogadta és programbeszédét mindjárt megtartotta. *Szell* Kálmán törhetetlen hívének vallotta magát. *Szell* miniszterelnököt és báró *Podmaniczky* Frigyeshez üdvözlő táviratokat küldtek.

A *posonyi* második kerület volt képviselője *Neiszidler* Károly ma tartotta meg beszámoló-beszédét, mire a szabadalvupárt újból őt jelölte képviselőnek. *Neiszidler* a jelölést elfogadta. A választást mind a két kerületben október másodikára tűzték ki.

Győről *Szávay* Gyula szabadalvupárti jelölt ma tartotta programbeszédét a *Vigadó*-teremben. Hol ezernél több választó gyűjt egybe. *Budapest*ről megjelent *Ráth* Károly és *Kiss* József. *Mikor* *Szávay* a terembe lépett a karzatról a hölgyek virágosót bocsátottak rá. Erre programbeszédét mondta el, melyet nagy lelkesedéssel fogadtak. Közkívánatra *Ráth* Károly is beszélt, köszönetet mondva, hogy az iparnak és kreskedelemnek e kiváló harcosát jelölték Győrben.

A nagy-zorolenci kerületben *Szerb* György 24-én tartja beszámolóját *Reszczabányán*. A reszei munkások *Groszmann* Mikstól letetik fel szocialdemokrata programmal.

A *lugosi* szabadalvupártnak egy része ma délután érkelet tartott *Asbóth* János elnöke alatt. A gyűlés egyhangulag *Patyánszky* Eleket kiáltotta ki jelöltül.

*Vác*ról jelenti: *Gajáry* Géza nagyszámú választó előtt tartotta programbeszédét. Négy ellenjelöltje van.

Sátoraljayhelyről táviratozzák: Ma volt a zemplényeiei függetlenségi párt jelölt gyűlése, de hosszú tanácskozás dacára eredményre nem juthattak. Egyelőre csak a *megyesszéi* kerületben állítottak jelöltet és pedig dr. *Kovács* Gábor szerencsi ügyvéd személyében.

BELFÖLD.

A cselédegység rendezése. *Szell* Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter rendeletet bocsátott ki a törvényhatóságoknak, melyben a cselédegység rendezésének megkezdését munkálatait bővíti ki fontos intézkedéssel. A belügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy a helynélküli cselédek befogadására hatósági cselédmenedékhelyek állítsanak fel és számukra ingyenes közvetítő-intézeteket rendezzenek be.

KÜLFÖLD.

A danzig császáralálkozó. *Pétervárról* táviratozzák: A *Novoszt* a danzig császáralálkozásról írva, azt mondja, hogy ez az esemény megerősítette az európai békét és előmozdította Oroszországnak és Németországnak egymáshoz való közeledését. Ez a találkozás minden tekintetben szerencsés esemény, amelynek üdvös hatása az általános helyzetre kétségtelenül nemcsakára észrevehetően mutatkozik fog. *Gróf* *Waldersean* az Andrással való kitüntetéséről azt mondja ugyanaz a lap, hogy ez legjobban mutatja, milyen nagy jelentősége van a kínai válság megoldásának. *Walderse* gróf a legfőbb orosz rendjeit nem valamely specialiter Oroszországnak tett szolgálatért kapta, hanem mint a szövetséges hadak fővezére. Ez a kitüntetés azt bizonyítja, hogy Oroszország melegen érdeklődött a szövetséges csapatok expedíciójának végleges eredménye iránt.

Mac Kinley halála.

Budapest, szeptember 15.

A buffaloi gyászír bejárta már az egész világot, megdöbbenés és részvét kelt mindenütt a nyomában. Gyászba borultak az Egyesült-Államok népei s a komor gyász közepette tette le esküjét Mac Kinley utódja, Roosevelt, az Unió új elnöke. Esküjében fogadalmat tett, hogy változatlanul folytatja azt a politikát, amelyet Mac Kinley követett. A miniszterek egyelőre megtartják tárcáikat és a kongresszust Roosevelt nem hívja össze rendkívüli ülésszakra. Ma tették ravatalra Mac Kinley holttestét a buffaloi városi csarnokban, ahonnét holnap reggel Washingtonba szállítják, aztán az elnök szülővárosába viszik és szüretkoron temetik el. Egyébként minderről távirataink a következőkben számolnak be:

Buffalo, szeptember 15.

Roosevelt eskütételén, amely *Wilcox* házában ment végre, jelen voltak a miniszterek és más előkelőségek. *Root* hadügyminiszter könnyes szemmel közölte *Roosevelttel*, hogy a kabinet fontos kormányzati okokból elhatározta, hogy tőle az eskü azonnali letételét kívánja.

Roosevelt erre ezt válaszolta:

— Kivánságukra rögtön le fogom tenni az esküt és a mély gyásznak ebben az órájában, amikor a nemzet oly súlyos veszteséget szenved, csak azt akarom kijelenteni, hogy céлом lesz: változatlanul folytatni azt a politikát, amelyet Mac Kinley szeretett hazánk békéjére, virágzására és becsületére követett.

Ezután letette az esküt a bíró kezébe. Az eskütétel után *Roosevelt* a kabinet tagjaival tanácskozott. Ezen az értekezleten felkérte őket, hogy tárcáikat legalább egyelőre tartsák meg, amit a miniszterek meg is ígértek. Végezetül kijelentette *Roosevelt*, hogy a kongresszust nem fogja rendkívüli ülésszakra összehívni, mert nem lesz rá szükség.

Buffalo, szeptember 15.

Mac Kinley holttestét ma a *Milbourne* házában tartott istentisztelet után ravatalra tették a városi csarnokban, ahol holnapig marad.

Bécs, szeptember 15.

A nap folyamán a diplomáciának sok tagja írta fel nevét az amerikai követségen kitett részvétlve.

New-York, szeptember 14.

A *Clearing-House* választmányának elnöke kijelenti, hogy a mult szombaton tett intézkedések arra valók voltak, hogy a tőzsdét *Mac Kinley* halála esetére támogassák. Ezek az intézkedések még erőnyben vannak. A választmány a bankárok közös akciójával előteremtett nagy összegeket elfogadható kétszeres biztosíték ellenében napi ártolyamokon ki fogja kölcsönözni.

Buffalo, szeptember 15.

Az orvosok jelentése *Mac Kinley* holttestének felboncolásáról ezeket mondja:

Az a golyó, amely az elnök mellcsontját találta, nem ütötte át a bőrt és csak jeleketelen sérülést okozott. A másik golyó azonban áthatott mind a két gyomorfalon. Mind a két nyílást a varrással teljesen elzárták, de mind a két lyuknál a szövet köröskörül megüszkösödött. A golyó a gyomron keresztülatolva, tovább hatolt az altest hátsó falába és megsértette a vese felső részét. Az altestnek ez a része is megüszkösödött és az üszök a hasnyálmirigyre is kiterjedt. A golyót még nem találták meg. *Hasharty* agyulladásra vagy más szervek betegségére valló jeleket nem találtak. A halál a golyó által a gyomorban okozott sebek megüszkösödésének, továbbá a szövetnek a lócsatornában való megüszkösödésének következménye. A halál beállt semmiféle sebészeti vagy gyógytudományi kezeléssel nem lehetett megakadályozni. Közvetlen következménye volt a golyó okozta sebeknek.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HRICSOVSZKY FERENC

hangszer-ipar telepe NAGY-SALLÓ. (Bármegye.)
Ajánlja saját gyártmányu hangszereit és azok kellekelt kitűnő hangu és erős szerkezetű zenekari és pedálos cimbalmit 3 évi jótállás mellett.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Kívánatra képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

HIREK.

Budapest, szeptember 15.

— **Személyi hírek.** *Frigyes* főherceg ma reggel Croy-Dülmen herceg kíséretében Budapest felől bajon Mohácsra érkezett. — Gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy a várépítési bizottság gyűlésére Budapestre érkezett s a gyűlés után innen Radványra utazik.

— **A király a hadgyakorlaton.** Görsönyből táviratozzák: Reggel 8 órakor püspöki mise volt Görsönyben. Legelőbb *József* főherceg érkezett meg ki a templom ajtaja előtt állva a községi elöljárókkal beszélgetett s így várta be ő felségét. Pontban 8 órakor érkezett meg a király *Lipót Szalvátor* főherceg kíséretében, vele jött báró *Beck* tábornosnagya, *Fejérváry* miniszter és az összes tábornokok. *Hettyey* Sámuel püspök a templomajtaján várta ő felségét és a templomban elkészített bíborplüsch trónushoz vezette. A szent misét a király állva hallgatta meg, az offertóriumtól az áldozásig azonban térdelt. Röviddel az offertórium előtt érkezett meg a román trónörökös is kíséretével és az ottár jobb oldalán az ottárral szemben elkészített helyére ment. A közönségnek a templomba menettel nem volt megengedve. A megye részéről ott voltak: báró *Fejérváry* Imre főispán, *Tormay* Károly alispán, *Vámos* és *Forray* főszolgabírók. A mise végeztével a püspök és asszisztentája kikísérték a királyt, ki az ajtóban a püspökkel a templomról beszélt és azután eltávozott. A király egyenesen lakására ment.

Ferenc Ferdinánd főherceg tegnap visszatért *Moslavinnán* gróf *Majláth* László társaságában és az éjjel szarvasokra vadászott. Reggel *Moslavinnán* misét hallgatott és azután görsönyi szállására érkezett. A román trónörökös kedden délután 3 óra után *Pellérd* állomásról Budapestre át visszatért Bukarestbe. A tegnapi drámai áthidalásnak a magyar partól *Szalay* Péter posta- és táviráda főigazgató, továbbá *Demény* Károly budapesti és *Opris* Péter posta- és táviráda-igazgató voltak a környékbeli népen kívül polgári megfigyelői. *Szalay* főigazgató a kitűnő posta- és távirádai intézkedések fölülvizsgálására érkezett ide.

Pécsett nagymérvű intézkedésekre történtek a király fogadására, aki szerdán délután 3 óra előtt érkezik kocsin Görsönyből. *Szell* Kálmán miniszterelnök délből jön Budapestre Pécse és este 1/2 7 órakor *Rátótra* utazik. Ma délután Pécsere érkeztek a királyi hadgyakorlatok alkalmából *Pellérd*den időző összes katonai attasék. Az attasék első sorban a honvédelmi-protokollat tekintették meg, ahol báró *Fejérváry* főispán és *Majorossy* Imre polgármester fogadta őket, majd *Sorsich* Béla őrnagy iskolaparancsnok kalauzolta őket a helységeikbe. A vártemplom és a Zsolnay-gyár meglátogatása után este visszatértek *Pellérd* szállására.

— **A kereskedelemügyi miniszter Kolozsvárott.** *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter a kolozsvári állomásról lelkes fogadtatása után, amelyről a választások rovatában számolunk be, a New-York szállóba hajtatott, a hol egyes notabilitások látogatását fogadta. Délután 5 órakor a *Mátyás-szobor*-bizottság tartott gyűlést a miniszter elnöksége alatt, a ki a bizottságnak tiszteletbeli elnöke. A gyűlésen 3 kérdés nyert elintéztet: A idezetet beszerzésének, a szobortalapzat minőségének, a leleplezés idejének kérdése. Mind a három kérdés igen alapos vita tárgyát képezte, a melyben *Nagy* Lajos, nyug. unitárius theologiai tanár és *Fekete* Nagy Béla városi tanácsos, mint előadón kívül, az elnök ismételten, *Szacsina* Géza polgármester, *Felitzsch* Arthur báró, *Sándor* József, *Heller* Károly minisztertanácsos vettek részt. Határozataiba ment, hogy újabb gyűlést indítanak a még hiányzó 16000 forint beszerzésére s annak vezetésére *Heller* Károly miniszteri tanácsos kéri fel. Elhatározták továbbá, hogy a szobor talapzatát — nem amint eredetileg tervezték — erdélyi, hanem a jobb minőségű süttöi mészkőből állítják fel és jóváhagyták, az erre vonatkozólag *Fadruss* Jánossal kötött szerződést. Kimondta a bizottság, hogy minthogy az elmunkálatok, a talapzat elkészítése stb. még hosszabb időt vesznek igénybe, a szobor leleplezési ünnepét a jövő év végén fog megtartani. A miniszter a bizottsági írás után látogatásokat tett, este pedig részt vett a szabadalvupárt lakomáján.

— **Margit királyné utazása.** A római *Tribuna* jelentése szerint *Margit* özevgy királyné legközelebb inkognitóban beutazza Németországot, Belgiumot és Ausztriát.

— **Az anyagvizsgálók kirándulása.** *Beocsinból* táviratozzák: Az anyagvizsgálók kongresszusának 146 tagja vasárnap reggel kirándulásra indult az Al-dunára és a Vaskapuzhoz. A kilenc négytengelyű I. osztályú kocsiból álló külön vonatot *Hegedűs* miniszter díjtalanul bocsátotta a kirándulók rendelkezésére, kik között 14 nemzet kiváló tudósai és előkelő államférfiai vannak. A kirándulókat *Csigler* Győző mű-

egyetemi tanár és *Banovics* Kajetan máv. igazgató vezeti, míg a kirándulás technikai részét *Egan* Ede főmérnök intézi a nemzetközi társaság osztatlan elismerése mellett. Déliben *Ujvidékre* érkeztek a kirándulók és az állomáson elfogyasztott ebéd után a drenkovai gőzhajóval *Beocsinba* utaztak az ottani cementtelepek megtekintésére. A lobogódiszes állomásnál *Ohrenstein* és *Spitzer* gyártulajdonosok fogadták a vendégeket, kik a cementbányák megtekintésére indultak. A tulajdonosok, ugyancsak *Nagy* Dezső egyetemi tanár, *Zhuk* József és *Just* Ferenc mérnökök magyarázatai mindvégig lebilincseltek a kirándulók figyelmét. Két órai szemle után gazdag vacsora volt, mit a gyártulajdonosok adtak vendégeik tiszteletére.

— **Templomszentelés.** *Károis* ünnepük volt ma a budai szerbeknek. Ma szentelték be az újonnan átalakított templomot és ugyancsak ma tették le az egyház építő új négyemeletes palotájának alapkövét lényeg ünnepségek között.

Az Egyház-terem álló templom a főváros egyik legrégibb épülete. Még a tizenhatedik század elején építették és legutóbb 1833-ban eszéközöttek javításokat rajta. Azóta az idő nagyon megrongálta, különösen a külső falakat. Az egyházközség határozataira most kívül-belül, nagy költséggel teljesen újalakították a templomot. A mai ünnepen a templomot előkelő és díszes közönség töltötte meg. A székesfőváros *Lung* György tanácsnok képviselte. Ott volt a Tökölánium. *Popovics* V. István igazgató vezetésével, a budai szerb egyházközség választmányáa, *Jankovich* Pál miniszteri titkár, elnök vezetésével. *Zmajevics* Gavril verseczi püspök és számos más egyházi és világi előkelőség. Pontban kilenc órakor érkezett meg *Bogdanovics* Lucian püspök, aki a szertartásokot vezette. A püspök rövid ima után a papsággal háromszoros körmenetben beszentelte kívülről a templom falait, azután a belsejét. Ezután elhelyezte a szent ereklyéket az oltárba. A szertartások után ünnepi nagymise volt, melyen a püspöknek *Nedeljkovics* Velimir főesperes kr. *Dimitrievics* Vladimir pesti plébános és számos pap segédkezett. Mise után *Setanulovics* Maximot pappá szentelték. Végül a templom tömszékeségében épülő egyházi palotának alapkövét áldották és szentelték meg és azután elhelyezték. Este a Frumce-szállóban lakoma volt.

— **Zendülés a csendőrök ellen.** *Madridból* táviratozzák, hogy tegnap a lakosság felzendült a csendőrség ellen, amely egy embert letartóztatott, a csendőrök a városházára menekültek a nép dübe elől. Néhány lövés is elődőlt. A főcinkosokat letartóztatták.

— **A budapesti posta-, táviráda- és távbeszélő tisztikarhoz.** A következő felhívás közzétételére kéreltünk föl:

A szegedi kartársak hírlapilag közzétett felhívása folytán azon kérésrel fordulunk az igen tisztelt kartárs urakhoz, szíveskedjenek f. hó 16-án, hétfőn délután 6 órakor az *Elite-kávész* (Keresepi-ut és Kazinczy-utca sarok) e célra készségesen letajánolt külön helyiségében bizalmas értekezletre minél számosságban megjelenni, hogy a fenti felhívásban kifejezett s bennünk igen közelről érintő ügygyel behatóan foglalkozni alkalmunk legyen. Kartársi üdvözléssel
Barkóczy *Jusztin*
pt. számvizsgáló.

— **A szociálista kereskedősek gyűlése.** A Kereskedelmi Alkalmazottak Szakegyete, — mely tudvalevőleg a szociálista kereskedősek egylete, — rendkívül szenvedélyes hangu talragazon a fővárosi kereskedelmi alkalmazottak egy nagygyűlésre hívta az új városháza közgyűlési termébe ma délutánra. A gyűlés napirendjére a vasárnapi munkaszünet ügyének megvitatása volt kitűzve. Miután azonban köztudomás szerint a kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyait szabályozó törvénytervezet, melyben a vasárnapi munkaszünetről is a munkaidő szabályozásáról is jelentős rendelkezések vannak, már legközelebb a nyilvánosság elé kerül, a kereskedelmi alkalmazottak higgadtabb része, a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete* és a *Kereskedő Ifjak Társulata* teljesen távol tartotta magát a mai szociálista gyűléstől, mert nem tartotta helyén valónak, hogy elébe vágjanak annak a törvénytervezetnek, melynek még a tartalmát szó szerint nem ismerik, de amelyben bizonyára vannak olyan rendelkezések, melyek a mai gyűlést fölülselegessé tették.

— **Az amerikai párbaj áldozata.** Ma délelőtt a Király-fürdő egyik kabinjában agyonlőtte magát *Lettner* Sándor 22 éves órásság. Levelet írt, amelyben azt mondja, hogy amerikai párbaj áldozata. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Öngyilkosság.** Az éjszaka Ujpesten, az Árpáduon egy közpörökör férfi holttestét találták. Homokát volt löve s mellette hevert egy forgópisztoly, amiből azt következtetik, hogy az illető öngyilkossá lett. A zsebében egy *Meyer* Miklós névre kiállított igazolványt találtak. A holttestet az upesti hullaházba szállították.

— **Halál játék közben.** Tragikus vége lett ma Ó-Budán a Kiskorona utca 36-ik számú ház udvarán a kis gyerekek ártatlan játékának. Vidáman szaladgáltak a fuuskák az udvarban egy kilenc hektoliteres szőlőtaposó kád körül, mikor egyszerre a hatalmas kád fölborult és maga alá temette az öt éves *Pigál* Andrást. A szerencsétlen fuuska rögtön meghalt.

— **A pécsi telefon.** A kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a pécsi távbeszélő központ 1901. évi szeptember hó 10-ikétől kezdve az alsó-ausztriai helyközi távbeszélő forgalomba bevonassék,

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Előzetőinek szórakoztatására ma este cigányzenét fog közvetíteni lakásaira a Telefon Hírmondó. A cigányzene-átvitelt azonban, melyet az Emke- és az Elite-kávészából közvetít a Telefon Hírmondó, megszakítja s 8 óra 15 perckor tartandó tözsdeolvasás (frankfúrti, párisi tözsdeolvasás és berlini tözsdeolvasás) és a fél 10—10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság.

Az egyetem megnyitó ünnepe.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 15.

A király magyar tudomány egyetem új tanévének ma délelőtt volt az ünnepes megnyitása az egyetem dísztermében, melyet az egyetem tanárai és hallgatói zsúlólagis megöltöttek. Délelőtt 10 órakor zenés mise előzte meg a megnyitó ünnepet az egyetemi templomban. A misét *Berger* János, a hittudományi kar tanára mondta. Tizenegy órakor a díszteremben gyűlekezett egybe a közönség, mely lelkes óvációkban részesítette és percekig éljenezte a teremben megjelent *Walliss* Gyula kultuszminiszter. Az ünnepen jelen voltak: *Ilosvay* Lajos műegyetemi rektor, *Láng* Lajos, *Szily* Kálmán, *Beöthy* Zsolt, *Heinrich* Gusztáv, *Schwarz* Gusztáv, *P. Thewrewk* Emil, *Fayer* László, *Thanhoffer* Károly, *Hegedűs* István, *Kovács* Gyula, *Perük* Ottó, *Ballagi* Aladár, *Király* János, *Balogh* Jenő, *Hógyes* Endre és mások. A diszmagyarban belépő egyetemi méltóságokat a hallgatóság lelkesen megjelente.

Kisfaludy A. Béla, a lelépő rektor. *Bókay* Árpád, *Breznay* Béla, *Medveczky* Frigyes és *Mariska* Vilmos lelépő dékánok előgalták a nekik számt helyeket, mögöttük ültek az új tanév méltóságai: *Vécsey* Tamás, az új rektor *Concha* Győző jogkari. *Demkó* Béla hittudományi. *Klug* Nándor orvostani dékán a bölcsészeti kar dékánja *Medveczky* Frigyes maradt.

Kisfaludy A. Béla lelépő rektor, aki *Rapács* Rajmund rektor időközi leköszönése miatt csak lélévíg viselte a méltóságát, rövid beszédben vázolta az elmúlt egyetemi év jelentősebb eseményeit.

Legelső sorban a királynak az egyetemhez való kegyességét emelte ki. Az ő engedelmével történt hogy a kereszténység és a keresztény magyarság alapításának kilencszázados jubileuma alkalmából az egyetem a hittudományok tiszteletbeli doktorává avatta *Csasza* György kalocsai. *Szencsényi* Pál szepes püspököt, *Fehér* Ipoly nannahalmi főapátot és *Mayer* Béla kanonokot. A sub auspiciis regis történő doktorát avatás kitüntetésében az idén is két jeles növendék részesült: *Schiller* Bódog a jog-és államtudományi és *ij.* *Schatz* Róbert az orvostudományi kar kebeléből. E legelsőbb kegyelmi tények mellett azonban az *Alma Mater* saját körében is nem egy napot szentelhetett örömeinek. *Igy* Korányi Frigyesnek átadta a jubiliáris doktorság arany diplomáját s ugyanazt *Kautz* Gyulának és dr. *Adler* Mór orvosnak. Sajnálattal emlékezik meg dr. *Hajnik* Imre egyetemi tanár nyugalmába vonulásáról. kegyelettel dr. *Mihalovics* Géza emlékszóbrának leleplezéséről és az elhunytakról: *Lechner* Agostonról, *Fodor* Józsefről és *Laufenauer* Károlyról. Majd így folytatta: Az egyetemi ifjúság élete már ez év elejétől fogva igen mozgalmas és zajos volt. stb. nem egyszer magát az egyetem hívatását is zavaró. Es az én néhány hónapos rektorságom legfőbb emlékeit is éppen azok a tunkciók teszik, mikor az elmaradhatatlan megtörési végrehajtójaként voltam kénytelen föllállni azzal az ifjúsággal szemben, melyet szívem-lelkem minden vonzámmal szeretek.

Ezután a rektori jelvényeket néhány meleg szó kíséretében átadta *Vécsey* Tamásnak, az új rektornak, akinek székfoglalását percekig tartó éljenzés és taps követte. Mellette foglaltak helyet az új dékánok is.

Vécsey Tamásnak, az egyetem egyik legrégibb és legkedveltebb tanárának rektori székfoglaló beszéde az 1848: XIX. törvényeik keletkezéséről, hatásáról és magyarázatáról szólt. Ez a törvények az oktatási és tanulási szabadságot inaurálja s ezzel a tudományt tette szabadá, függetlené. Az egyetemet közvetlenül a közoktatási miniszter hatósága alá helyezi. Ezzel az egyetem emancipálta magát az atyáskodó bécsi hatalom alól, s elloialta helyét a magyar egyetemen a magyar nyelv és nemzeti szellem. Az egyetemi karok harmóniájáról szólva, föltűtte üdvöské tartja, hogy valamint a rokon tanszékék ugyaneba a lakulásba tartoznak, legyen a karok közt igaz és benső harmónia. Több ízben lelkes éljenzéssel kísért beszédét a következő rektori fogadalommal fejezi be: Ahol a hit és jog, egészség és bölcsesség oltárainak a tudományak annyi föltökítő áldozik s annyi nemes példát ad a lelkes fiataloknak, mint egyetemünkön, ott elvárható, hogy a béke és a tudomány zavartalanul lakozzék nekik szentelt csarnokaikban. Ez az én rektori reményem! A lelkiismeretes vezetés: rektori elhatározásom. Kötelességem ugyan az egyetem javát célzó minden eszmével foglalkozni, azt illetékes uton-módon tárgyalni s ami határozatba megy, azt életbe léptetni, de a rövid hivatalos év főleg adminisztratív feladatokat tűz a rektor elébe. Ebben fogok öröködni az egyetemi rend és fegyelem felett. Erőyesen fogom védeni az egyetemi élet békéjét, nyugalmát, szabadságát. Ervényt akarok szerzeni az egyetem aranybúllás királyi privilégiumainak, önkormányzatunkból folyó statutumainknak s tisztes hagyományainknak minden irányban. Atyai szívvel s komolysággal mo-

dítm elő az ifjúság boldogulását. Ez részéről a rektori ünnepélyes fogadalom!

A nagy lelkesedéssel fogadott rektori beki-
szándék után Concha Győző jogkari dékán intézett be-
szédet az ifjúsághoz.

Önök — egymond — elfeledték, miben áll az egyetem és benne az önök munkája; elfeledték, mi-
ként viszonylik az egyetem a nemzet életéhez, elfe-
ledték, minő munkát oszt ki a nemzet a maga sok-
féle műhelyeiben az egyetemi ifjúságnak. Ezért lett,
amit véghez vittek, az egyetem céljával, munkálko-
dásai legfőbb céljaival egyező, nemes indító okaik
ellenére eredményében rendbontással, a hatósági, a
tanári tekintély sértésével, a pályatársi kapcsolatok szét-
szagztatásával. Filozófiai lejtézetek kapcsán szólt
esetán arról, minő helyet foglaljon el az ifjúság a
nemzet életében, s végül diésítőn a liberálizmust,
mely nélkül egyetemi oktatás nem létezhetik.

A beszédet lelkes öljénzéssel fogadták, mire a
megnyitói ünnepség véget ért és ezzel hivatalosan
megkezdődött a tudományegyetem idej tanéve.

FŐVÁROS.

(*) **Betiltott építkezés.** A belügyminiszter
tudvalevőleg megsemmisítette a főváros közgyűlé-
sének azt a határozatát, hogy a Kelenföldre ter-
vezett katonai ruharaktárhoz utat és esaternát
épít. Ezt, az ó-budai katonai ruharaktár ügyében
hozott miniszteri döntést tegnap egy hasonló
irányú hatósági beavatkozás követte. A hét elején
ugyanis hozzáfogtak Kelenföldön az építéshez,
mire az első kerületi mérnök jelentést tett a dol-
grol az eljárásságnak s *Ohlhauser* Pál kerületi
eljáró az építési szabályzat alapján a továbbépítést
betiltotta. Az eljáró határozatáról értesítette az
első kerületi kapitányságot is, hogy a további épít-
kezést ha kell, kerkhatalommal is akadályozza meg.
Az építésmester ellen pedig megindították kihágás
miatt az eljárást, mert építésgendelem nélkül az
építést megkezdte.

(*) **Uj patikák.** A közegészségügyi bizottság és
a tanács a tisztifőorvos javaslata alapján több új
patika engedélyezésére tesz előterjesztést a szerdai
közgyűlésen. A VI. kerületben kettő, a VII-ben is
kettőt és a VIII-ban egyet engedélyeznének. A tisztifő-
orvos a népszámlálás adataival okolja meg javas-
laslatát.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** **Kaponyitás az Operaházban.** Három hónapi
szünet után ma este nyitotta meg az Operaház az
anyagvizsgáló kongresszus tagjainak jelenlétében új
szezonját és ez alkalomból *Erkel* Ferenc: *Hunyady*
László című dalműve került színpadra. Az anyagvizsgálók
meggyőződhetnek arról, hogy az Operaház vezetőség-
ének kitűnő anyag áll rendelkezésére, még ha a leg-
magasabb művészi célt is tűznék ki feladatául és ha a
kongresszus tagjai ezt az anyagot a műtszezon végén is
ösmertet volna, még egyebeket is konstatalhatna. A lelki-
ismeretes anyagvizsgálónak tudniillik első sorban
szembe ötlenék, hogy a hőgigek csaknem kivétel
nélkül igen jó husban tértek vissza, ellenben az urak
a vakáció folyamán keresetságra tettek szert. A pon-
tosság kedvéért íljegyzem, hogy a ballet egynemely
hőgige megvonyodva tért vissza, de azért a bal-
letkar összsúlyából alig vesztett, mert kárpótálást
viszont több táncosnó sulyban határozottan nyert.
A hanganyagok is kivétel nélkül pihent erővel
tértek vissza és a *Hunyady László* régi fényében ra-
gyogott. *B. Feeny* asszony kitűnő Erzsébetje, *Szilá-
gyiné-Bárdossy* asszony poétikus Máriaja, *Ney* Dávid
mint hatalmas Gora nádor, *Broulik* mint Hunyady
László, *Szendrői* pompás Czillejye és *Kertész* a király
szerepében oszlopi az ensembelenek. A lendületes
előadást *Benkő* karmester dirigálta.

(G.) **Burrian Károly nyilatkozata.** A prágai opera
igazgatósága tudvalevőleg szerződészegés miatt fogta
pörbe *Burrian* Károly tenoristát, amiért elhagyta az
intézetet és a *Magyar Királyi Operához* szerződött.
A művész ebben az ügyben egy bécsi úság tegnap szá-
mában a következő nyilatkozatot adta közre:

Tisztelt szerkesztőség! Lapjában egy szin-
házi hír foglaltatik amely rólam mint a szerző-
dészegő *Burrian* ur tétetik említés. Ez a prágai
nemzeti színház részéről szándékosan terjesztett
valótlanosság úgy értelmezendő, hogy ebben a
szerződési ügyben a bíróság fogja a döntő
szót kimondani. En például a cseh nemzeti
színházat tartom szerződészegőnek és pedig
a szerződés három lényeges pontjában. En csak
a színház szerződészegése után hagytam el az
intézetet. Várjuk be hát a bíróság döntését. Kiváló
tisztellel!

Budapest, 1901. szeptember 13.

Burrian Károly,
kir. operanékes.

** **Városigeti Szinkör.** A Városigeti Szinkör-
ben hétfőn este tartják meg az első népies előadást,
ez alkalommal a *Vasváros* körül színré fel-helyárak-
kal. A szerepeket a Szinkör legjobb erői játsszák.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

○ **A Petőfi-Társaság ülése.** A Petőfi-Társaság
ma délután tartotta a szünet után első nyilvános
ülését, az elnökök akadályoztatása folytán *Vétesy*
Arnold koronlök vezetése mellett. Az elnök az ülés
megnyitása után arról a csapásról szólt, amely a tár-
saságot szorgalmas, nagytehetségű fiatal tagjának,
Makai Emilnek elhunytával érte. A társaság jegyző-
könyvileg örökíti meg a költő emlékezetét.

A felolvasások sorát *Bodnár* Zsigmond kezdte
meg: *A szocializmus és a moralé* című értekezésével.
Utána *Vétesy* Arnold a közönség élénk derültsége
közben felolvasta *A rokon* című pompás humoros
novelláját. Az utolsó tárgy *Kéry* Gyula vendégé
volt, akik az összegyűjtött Petőfi-relikviákat ismer-
telték, nagyon érdekes és becses munka keretében.
Kéry Gyula, ki a Petőfi-Társaság megbízásából or-
szágszerte kutatja és gyűjti a Petőfi-re vonatkozó re-
likviákat és a nagy költő életének még eddig ismer-
etlen adatait, újabb ismét becses dofgokat szerzett,
Immár egy egész szobára való relikviát a Petőfi-
Társaság ülésein mutatják be sorozatunkint. Az első
sorozatról írt cikkét olvasta ma fel *Prém* József. A
közönség zajos tapsal fejezte ki elismerését a fár-
datatlan gyűjtőnek.

SPORT.

** **Alagi lövésény.** Az esős idő dacára szép
számu közönség rándult ki ma az alagi szeptemberi
meeting utolsó napjára. A Kezdők akadályversenyé-
ben *Oppositio* nagy meglepetésre legalopozta a fa-
vort *Dagmar* és *Döntnököt*. A többi futamokban fogadott
lovak nyertek. A nyeretlenség gátversenyét a Kárpát-
dij tavalyi győztese *Max* nyerte a nagy pályakon
szintén szerepet játszott *Bakator* ellen. A meetinget
befejező kéteves nyeretlenség eladóversenyében gróf
Bathány Elemér népszerű színei másodizben vonul-
tak mint győztesek a célkarikán keresztül.

A részletes eredmény a következő:

I. **Eladó kétevesek handloapja.** Díj 1200 ko-
rona. Távolság 1000 méter. *Geist* G. *Nogoodja* (Csuvár)
első, gróf Bathány E. *Fakatija* (Hujber) második,
Borbély Gy. *Felicitása* (Maino) harmadik, aztán *Blue*
Danube, *Roulade*, *Naughty* *Girl*. Totalizátor: 10: 43.
Helyrefogadások: I. 50: 122 és II. 50: 132.

II. **Kezdők akadályversenye.** Díj 3000 korona.
Távolság 3200 méter. Gróf Bathány E. *Oppositio*
(Móricz) első, báró *Morpurgo* *Dagmarja* (Rosack) má-
sodik, *Geist* G. *Döntnökje* (Machan) harmadik. Azután
Mr. John, *Dodó*, *Augapiel*, *Veto*. Totalizátor: 10: 172.
Helyrefogadások: I. 50: 124. II. 50: 62. III. 50: 78.

III. **Nyeretlenség gátversenye.** Díj 1200 korona.
Távolság 2400 méter. Báró *Uchtritz* *Max*-ja (Shejbal)
első, báró *Königswarter* *Bakatorja* (Móricz) második,
Világhy Gy. *Jamboja* (Antal) harmadik. Azután:
Morgó, *Carmela*, *Moderne*. Totalizátor: 10: 20.
Helyrefogadások: I. 50: 80. II. 50: 238.

IV. **Eladók akadályversenye.** Díj 4000 korona.
Távolság 1600 méter. *Horthy* J. *Almoma* (Rosack)
első, gróf *Schönborn* F. *Orkánja* (Kapousek) második,
Geist G. *Bokrosa* (Fejes) harmadik. Azután *Harmat*,
Részes, *Gazd'uram*, *Pattogó* *elbukott*. Totalizátor 10:
23. Helyrefogadások: I. 50: 66, II. 50: 80, III.
50: 116.

V. **Uzsorás handteap.** Díj 1200 korona. Távolság
2000 méter. *Oasi* nénes *Keménylegénye* (Brooke)
első, gróf *Andrássy* T. *Anita*-ja (Pfeifer) második.
Geist G. *Viveur*-je (Krause) harmadik. Azután: *Csitt*.
Totalizátor: 10: 47. Helyrefogadások: I. 50: 88. II.
50: 65.

VI. **Kéteves nyeretlenség eladóversenye.** Díj
1000 korona. Távolság 1100 méter. Gróf Bathány E.
Kendőzője (Hujber) első, *Geiszt* G. *Hajasa* (Csuvár)
második, gróf *Degenfeld* *Iphera* la d'Orjoja (Maino)
harmadik. Azután: *Onkel* *Paul*, *Dum-Dum*, *Aszat*,
Arvaleány, *Isabey*, *Vieliechen*, *Tarok* *Delieány*.
Annie. Totalizátor: 10: 40. Helyrefogadás: I. 50: 96,
II. 50: 186, III. 50: 120.

** **Eécsi versenyek.** A nagy freudenauai han-
dikap, az angol *Cesarevitch* mintájára alkotott *Stayer*
handikap képezte az érdeklődés középpontját. A ver-
senynek eleinte *Felémás* és *Medicus* voltak az előzetes
fávoritái, míg újabbban *Paraphlet* fogadták erősebben.
Paraphlet meg is felelt a bélép' helyezett bizalomnak
és könnyen nyerte meg gazdájának a 15 000 koronás
díjat *Francieureur* második lett *Medicus* előtt. A nap
többi futama mi érdekeset sem nyújtott. Megemlítést
érdemel *Iroy* rossz futása az eladóversenyben, hol
igen sokkal jutott formáján alul. Meglepetés volt *Good*
Fortune győzelme a kétevesek handikapjában, a fávort
Vengeance és a szintén fogadott *Bergeret* ellen.

A részletes eredmény a következő:

I. **Cadet verseny.** Díj 3000 korona. Távolság
1200 m. Hg. *Palfy* M. *Hans* *Heilings*-ja (Taral) első,
Gróf *Degenfeld* *Monknight* *Blossom* (Wilton) második.
Lov, *Lederer* M. *Sajója* (Balford). Azután: *Pszit*, *Oraclé*.
Totalizátor: 10: 15. Helyrefogadások: I. 50: 56,
II. 50: 68.

II. **Kétevesek eladóversenye.** Díj 2000 korona.
Távolság 1200 méter. *Herzog* M. *Ekör* *leszje* (Pru-
dams) első, *Michtstetter* F. *Delilányja* (Adams) másó-

dik, *Dreher* A. *Fahr'dahinja* (Cleminson) harmadik,
aztán *Clavigo*, *Veritas*, *Parsley*, *Aconit* *Melba*, *Lator*
Waivel, *Gurli*. Totalizátor: 10: 85. Helyrefogadások:
I. 50: 81, II. 50: 96 és III. 50: 127.

III. **Nagy freudenauai handicap.** Díj 15 000 ko-
rona. Távolság 3200 méter. *Krausz* L. *Paraphletje*
(Balford) első, *Mantner* V. *Francieureurje* (Southey)
második, *Ferdinándy* B. *Medicus* (Huxtable) harmadik,
Szemere M. *Sobrija* (Cleminson) negyedik. Azután
Alice, *Felemás*, *Akárhogy*, *Káplár*, *Verita*, *Carmin*,
Walse, *Allegro*. Totalizátor: 10: 82. Helyrefogadások:
I. 50: 138, II. 50: 133, III. 50: 112.

IV. **Handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1800
méter. Gróf *Trautmannsdorff* L. *Aldomása* (Barker)
első, *Dreher* A. *Bookya* (Cleminson) második, *Schoss-
berger* L. *Biztosa* (Huxtable) harmadik. Azután *Gar-
rázda*, *Glory*, *Reducor*. Totalizátor: 10: 24. Helyrefo-
gadások: I. 50: 76, II. 50: 79.

V. **Kétevesek handikapje.** Díj 2000 korona.
Távolság 1000 méter. *Miquei* *Bragancá* *Good* *For-
tuneja* (Sands) első, *Ferdinándy* B. *Vengeanceja*
(Slack) második, báró *Springer* G. *Bergeretje* (Adams)
harmadik, aztán *Marienburger*, *Axiom*, *Zsupánka*,
Ajax *Xuthos*, *Calabrias*. Totalizátor: 10: 143. Helyrefo-
gadások: I. 50: 104, II. 50: 63, III. 50: 64.

VI. **Gátverseny.** Díj 1850 korona. Távolság 2400
méter. *Aresus* *Fatton* *Gabage* *Roseja* (Lawton) első,
Dreher A. *Tippu-Tippje* (Wheeler) második, *Mauthner*
V. *Isaloja* (Buckenham) harmadik, aztán: *Fakir*.
Totalizátor: 10: 34. Helyrefogadások: I. 50: 81,
II. 50: 77.

VII. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság
1000 méter. Gróf *Károlyi* I. *Takarosa* (Taral) első,
Gróf *Arco* *Zinneber* *Wunschmaidja* (Huxtable) másó-
dik, *Szemere* M. *Bézaja* (Bonta) harmadik. Aztán
Féltorony, *Irroy*. Totalizátor: 10: 25. Helyrefogadá-
sok: I. 50: 119, II. 50: 99.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek
legjobban és legolcsóbban szerzethetik be felszerelési-
ket az előnyösen ismert
BLUM ÉS TARSA
szerb kir. udvari szállító
és ó. cs. és kir. Fensége *Jozsef* főherceg
udvari szállító ógnét
BUDAPEST, SÜTŐ-UTCA 2.
Szervitán-ter sarján.

Sorozóköteleteknek folyamodványmintákkal ellát-
va küldjük és felvilágosításokkal szivesen szolgálunk.

ÜVEGKÉSZLETEK a legolcsóbb és leg-
finomabb kivitelben
minden árban.
TÜKROK velencei, francia és angol kivitelben, falra,
kandalló fölé és toillet-asztalra.
CSILLAROK üveg- és bronz-kivitelben, villanyra
és légszuszre.

Régi csillárak átalakítása.
GIERGL HENRIK
Budapest, IV., Váci-utca 12. Telefon 10-90.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért
nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Grázistá, szeptember 15. Az *Indrio*-patak áttörő
a földtést és elöntötte *Medea* és *Versa* helységek szántó-
földjeit A víz behatolt a kőszégekbe is és némi kárt
okozott a házak földszintjein. A vetésekben is kárt
tett a víz, de meg nem semmisítette őket. Emberélet-
ben nem esett kár.

Athén, szept. 14. *György* herceg, a ki ma ideér-
kezett, kedden *Trieszten*, *Bécsen* és *Berlinen* át
Kopenhágába utazik.

A román diákokat még folyton ünneplik. Ma egy
bankár villájában parkünnepet rendezett tisztelo-
tlükre. Az a híresztelés, hogy bolgárellenes kiáltások
is hangzóttak, teljesen alaptalan. *Patrazs* és *Olimpia*
városok lelkesen fogadták a román diákokat. Sok vi-
déli polgármestertől üdvözlő távirat érkezett *Bukarest*-
ből is több távirat érkezett, amelyek a román nép
háláját tolmácsolják a diákok iránt tanusított rokonsz-
enzért. Az athéni sajtó nagy politikai jelentőséget
tulajdonít a román vendégek ünneplésének.

Napirend.

Naplár. Hétfő, szeptember 16. — Római katolikus:
Eufémia. — Protestáns: Eufémia. — Görög-orosz: (szeptem-
ber 3.) Antim. — Zsidó: *Tischri*. 3. — Nap fél: 5 óra
23 perckor. — Nyugszik 5 óra 52 perckor. — Hold fél:
reggel 9 óra 1 perckor. — Nyugszik: este 7 óra 11
perckor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.
A főváros rendkívüli közgyűlése délután 5 órakor.
Nemzeti Muzem. Termeszta/rajztár nyitva van dél-
előtt 9 óratól délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona
belépő: mellett tekinthetők meg.
Nemzeti Szalon d. e. 9 óratól este 7 óráig. Belépődíj
50 fillér.

Országos Képtár az Akadémiában zárva.
Iparművészeti muzeum zárva.
Technológiai Iparmuseum. Nyitva délelőtt 9—12-ig.
Mezőgazdasági Muzem (Képes-ut 72.) zárva.
A földtani intézet muzeuma zárva.

M. KIR. OPERAHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. Romeo és Julia.

Tagédia 5 felvonásban. Irta Shakspeare. Fordította Szász Károly. Személyek: Mészáros Benvenuto, Hetényi Ivánfi, Páris Dezső, Tybald Boér H., Montague Abonyi, Montaguend, Szaecvayné, Capulet Egressy, Capuletné, Mária, Romeo Beregi, Julia Győző, Mercutio Császár, Dajka Vizvárné. Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. Az édes otthon.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Albin Valabrégue. Fordította Helitai Jenő. Személyek: Vendrei Chauvel, Bihari Győző, Julien Bertaut Góth, Jean, Taverny Tapolcai Jeanne. Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képen. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker. Személyek: Sziklai Cora, Margó Giróthy, Harry Báronyi, Kenneth Palásthy, Kurt Boross, Blinky, Snifkins Mátrai, Gray, Szyer, Fifi Ledofsky, Kissie, Róza. Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrassy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

NÉPSZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. Blaha Luiza asszony mint vendég.

A falu rossza. 100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínmű dalokkal 3 felv. Irta Tóth Ede. Zenéjét összeállította Erkel Gyula. Személyek: Feledi Gáspár, Horváth Finun Rózi, Blaha Lajos, Raskó Csapó, Marton Boriska, Kápolnai Caspóné, Izsó, Bárti Teresi, Vidorné, Kantortanító, Ujvári Gőndör, Kiss, Gerosz Pista Szabó. Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön. Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. A Rantzauk.

Színmű 4 felvonásban. Irák: Erkman és Chatrian. Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. szeptember hó 16-án. A vasgyáros.

Színmű 4 felv. Irta Öhnet György. Kezdeté 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató.

Ma először lép föl: MISS MARGHERITA (villamos táncbálokné) JIM és JOM (kómikus Pierrotok) Mmle. EGLANTINE (francia táncosnő) A L K E R S (uszó-művész).

Féllép lovábbá: Oly Jolly, Wood és Bates, Lisa Fleuren, Alciha, Vendée, Kitta, Modí, Morris és Morris, Baumann, Rubens stb. Jegy elővétel díj nélkül előre váltható d. e. 10-12-ig a pénztárnál. A kávéházban reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

A ki hegedűt. „Nikol 25” nagyon sajnálom, hogy nem folytathattuk, másnap szintén elutaztam. Kérem „Hadnagy 25” alatt tudatni mikor és hol találkozhatunk, nagyon szeretném. Kezdoskom. 9926

Zongora. Kramer-féle, kitűnő hangu, Jutayson aladó. Megtekinthető délután 2-5-ig. Nefelejts-utca 15. l. 11.

NÉHÁNY SZÓ a TITKOS BETEGSÉGEKRŐL.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedvi meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Itt a legfőbb ideje, hogy ezen szörnyű állapot megszűnjék. Kelleneim valakinek, a ki a fiataloságot a neki déltről jóakarattal, őszintén és behatóan felvilágosítsa, kell lenni valakinek, a kinek az emberek titkos bajaitká bá ran, tartozkodás nélkül és bizalommal elmondhassák. De nem elég ám ezen bajokat bármiké elpauzszolni, hanem olyan jelekismeretes specialista orvoshoz kell fordulni, a ki a neki eletre vonatkozó jó tanácsokat tud adni és aki az esetleg már megélt bajokon is tud segíteni, akkor majd megszunik a titkos betegségek létezése.

Ilyen magaslatos hivatásu és erre való Dr. Palóc v. kórházi orvos, specialista országos hírvit intézet (Budapest, VII. Kerepesi-ut 10), a hol a legnagyobb titoktartás mellett kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a neki déltről felvilágosítást, a hol a beteg vére és testnedvi megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a koranyagoktól, lelki kínjai megszűnnek. Ezen intézet a benne alkalmazott és sok ezer betegon biztos és teljes eredménnyel használt gyógymódnál fogva a monarkiaiban utórról és egyedülálló. A mindennapi fogalkozás megszavasa nélkül, biztos sikerrel aaposan és gyorsan gyógyítja már sok év óta Dr. Palóc az ő specialis gyógymódjával még a leg, elhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, hughes-, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokat, az onfertőzés és szifilisz utóbjait, magmülest-öngyengült ferhertő (impotenciát), aranyeret, bőrbetegségeket és a női neműi szervek minden betegségét. Nők részére a különvártó terem és külön kijárat van. Ha valaki bármiké onál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szive-son adnak leveleire kimerítő, titoktartó választ (a levelehek csak válaszbelveget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet gyógyszeréről is gondoskodik. Rendelés naponta délelőtt 9 órától délután 6 óráig (vasárnap déli 12 óráig). Cím: Dr. Palóc v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Értesítés.

A nagy-szebeni es. es kir. katonai élelmezési raktár az alábbi helyőrségek részére 1902. év január 1-től decz. 31-dikéig szállítandó kenyér és széna, szerződésben való biztosítása czéljából 1901. évi október 7., 9., 10., 11. és 15-én nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet; és pedig Fogaras, Nagy-Disznód, Medgye, Székely-Udvahely, Botfalva, Szent-Péter, Hóltövény, Földvár, Feketehalom, Keresztényfalva, Vidombák, Rozsnyó, Szászváros, Erzsébetváros, Maros-Vásárhely és Beszterce.

A közelebbi feltételek, melyek részben az 1901. évi szeptember hó 7-dikén kiadott 3337. sz. hirdetményben, egész terjedelmében azonban az ezen tárgyalások számára kidolgozott és N.-Szebenben 1901. szeptember 7-én kelt feltételek jegyzékében vannak egybefoglalva, naponként megtekinthetők d. e. 8-tól 12-ig, a nagy-szebeni, királyvárosi, kolozsvári élelmezési osztályoknál, azonkívül a brassói élelmezési főknál.

A hirdetmények, amig a készlet tart, díjtalanul adatnak ki; a bérleti feltételek füzeté azonban csak 56 fillér ellenében, postán is küldhető el.

Nagy-Szeben, 1901. évi szeptember hó 6-án.

A cs. es kir. katonai élelmezési raktár.

A beiratások SOMOGYI MÓR zongoraművész igazgatója alatt Alld. * Conservatoriumokban * Erzsébet-körut 11. és Károly-körut 2. Zongora, ének, hegedű és az összes tanszakokban. Naponta 10-12-ig és 3-6-ig mindkét intézet helyiségében eszközöltetnek. Beiratási díj 4 korona.

Téli loden-sacco. Téli loden-sacco --- 6 frt Frakk --- 6 " Ferencz József-kabát 3 " Zsakett --- 3 "

RITKA ALKALOM 300 drb 1 frt 80 kr. 1 gyönyörű aranyozott óra elegáns láncsal, jól jár, 3 évig jótállanak érte, 1 gyönyörű nyaklánc kelleti gyöngyökkel, legdivatosaibb hűgyszeker kézzel, nyakra vagy a halba, szabad árral, 1 elegáns nikkell zsebkész 2 pengével, 1 eleg. bór-tárcsa, 1 eleg. nikkell zseblóra, 1 eleg. női méntű (tud.) 1 pár fülbevaló simlii brilliánsal, 1 elegáns nyaktű, 1 eleg. kőzet kőpél- és moltingon (pant), 1 eleg. zsebtisztítókész. (beigaz. tárcával, 1 jószágú pi-peresszáppal, 1 eleg. nyakra-való védő, 35 angol tárgy a levelezéshez, 210 drb. kékítősz. a házban szélesgőit cikk, mind e 300 drb. az órával együtt, mely egymásra is megeri a pénz, postautánvértel még azelőtt kény. 1 frt 80 kr. érte kapható nemzeti kivitelű egytől M. B. Bravmann, Krakau, Nem tetszőtér visszadják a pénz.

Fairbanks mérleg és gépgyár r.-t. Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váczi-ut 156. ajánlja: Szőlő, bor és mezőgazdaságok czéljaira kiválóan alkalmas elismert kitűnő mérleget. Megrendelések közvetlen iródánkhöz Andrassy-ut 14 sz. intézendők. Gazdasági egyesületi tagok tete-mes árkedvezményben részesítetnek.

Teljesen új hordókat 1000-tól 6000 literig szállít 6 korona ár mellett 100 literenkint megkésztelt tart BENKO M. PÉCS. Gyors- és gépirásitanyólamok.

Használt férőruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenik.

Ajtók és ablakok. újak és használtak nagy választékban kiváló olcsón kaphatók. Wiener A. utódnál, Király-Út 129., a régi vármalmi szomban.

3 drb marhamérleg 1500 klg., vaskorlátal, 4 darab hídmerleg 3000 klg. hordók-pességgel, tolo-súlyos, 7 drb. 1000 klg.-os és db 500 klg.-os tizedes mérleg jutányos árban eladó. Mindet mérleg hiteltelise. Dónes Manó mérleg-műszerész, VII., Dohány-utca 78. Budapest.

Nászajándékoknak alkalmas hont és külföldi műipari tárgyak és legmodernebb lakásdíszekek kaphatók Hegedűs Zsigmondnál, Andrassy-ut 1 sz. am alatt a elajfiosítottok, acémizetettek, aquarellék, florentini és velencei tükörök, ótágerők, relléhek, gobellinek, díszes keretek, oszlopok, szék-kek, szalonaszekrények, paravánok, dohányzó-, kártya- és jour-, szalon-, fénykép- és díszes női iproszatók, a kandelaberek, szavár- és írő-készletek, terakotta, márvány-és bronzalakok, üvegdíszek stb. A tárgyak mindegyikének a legolcsóbb árak vannak feltüntetve. 6 ST

Valódi Echo-Phonograph, teljes felszereléssel együtt 30 frt, gyönyörű megszonszított hangok, drága (frt 1.50), tres hangok drága 80 kr. Sternberg Armin és Testvére cs. es kir. udv. hangszergyárosok. Elnyograg-osztályokból, Károly-körut 2. (Kossuth Lajos-utca sarok.) Zenepajta.

Csemegeszőlőt ötköcs kosárral 3.000 Császárság felajánlására, bár-hová bérmentve küld Ströpp Géza Szőreg, Torontál-utca 9935

Atlanti történetek. (Tízennegy elbeszélés) írta: VIRTER FERENC. Ára: 2 korona. Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. Két korona és 40 fillér bukálós utas portomonesen elküldjük.

Színházak heti műsora. Table with 6 columns: Day, M. Kir. Operaház, Nemzeti színház, Vígyszínház, Népszínház, Magyar színház. Rows include Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, d. u. Vasárnap este.

ONKÉNTESI EGYENRUHÁK páratlan elegáns kivitelben, a szabályzatoknak teljesen megfelelőleg készítettnek. Blum Sándor, Budapest, IV. ker., Váci-utca 17. szám. Felsője a perzsa császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító. Árjegyzékek és az önkéntesi tudnivalók bérmentve küldetnek. Nyomatott a „Patria” irodalmi és nyomdai vállalat részvénysársaság körforgógépén, Budapest, IX. Ultsi-ut 25.